

Werk

Titel: Starteett deing ludevell meatz Cumeing Vatz, Stirvia, e Mott

Ort: Erlangen

Jahr: 1916

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?345572629_0035|log33

Kontakt/Contact

[Digizeitschriften e.V.](#)
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

Dacleranza. — Starteett deing ludevell meatz Cumeing Vatz, Stirvia, e Mott 229

maintg tge el viglia ponderar cun atenziung quest Object, ed tge el metta tant pli spert en Executiung tot quel, tge el ving a catar adequat per igl bain digl nofs pafs, cuntant pruvel digl perder ofsa schminatschea.

Coira igls

Có suondau las Sottoscrittiungs.

DACLERANZA.

Dacleranza.

(Ineditum nach Ms. SrC.)

Igls sutascretgs cumegns digl Port da Sursees daclerau, tge ells sejan unanimiter stoos cuntaints da der giu igl manar la mercanzeja schi dalla comifsiung viug betg do tiers igls pointgs dellas nofsas gistas dumondas en vartet della convenziung digls 9 d'avregl 1816 fatgtias.

Cunter, igls 16 X^{bre} 1816.

p Per igl Port igl Landfogt
Stephan Capeder.

p Per Sovegnin Antonio Platz.

p Per Tenizung Gion Saniel

p Per Riom Albert Camen

p Per Salouf an nom dilg
mastral Stephan Capeder.

per Cunter igl Mastl: Leza

Ant: Scarpatetti.

per igls Mulegns andrea Grif.

STARTEETT DEING LUDEVELL MEATZ CUMEING VATZ STIRVIA E MOTT.

Starteett deing ludevell meatz Cumeing Vatz, Stirvia, e Mott oder ordinari Schautamaintg de observâr en particûlaar, oder generall e oravangd à quels tgê Saramaint pôrthân.

(Ineditum nach Ms. V.B.)

[p. 1] Anscheata.

Ainten ilg Nom dellas treis ê inseparablas Parsung(a)nas della sanctifsima Trinitat, Bab, Feilg e Spiert Sointg: Amen. Antschâtta dê quescht starteett

dê renovaar per ilg âmprem en Lôod ê hônour dé Dia, ên baing dilg profsim, l' hô trâs pâsch paregniadatt, é bungs kuschtems vignia kârschanthô é aschibaing âggia la carazada Giuschtheya ilg fieâs Ruschanevell kuêrs eara per chôtraas mintgin dé dons kôschts, crûdatdas, nerr dischgratzgias faptgia dé fê pertgiraar.

1.

[p. 2] Ilg amprem puintg c'hô eing Maschtraal é Oberkeit degien vegneir mefs nerr schanthoos.

Ainten ilg nôfs Cumeing degia dilg Cumeing suainter viglia é ludevla isangza eing Lândamên mintgia Onn vegneir êligia ansemell Cun 11 giroos dê hônorevels, intelligents, ê Cônsidearêvels hômens per difsisours, ilgs quals degien ên saramaintg tier Dia, ê ilgs fiêas fointgs engiraar nerr déponer dilg ludev(e)f[e]l é anticchifsim stiftt dâ Coira é deing hônorevell Cûmeing hônour, netz dê partartgier, Cung dreitg ê râschung â ilg pôver scû â ilg reitg, ê â ilg reitg scû â ilg pôver, fchi baing a ilgs Terriers é fuleschtiars suainter fia milgdra intelligienschâ dê tigneir [p. 3] é fê cun affect, aanimatzgiung, tshingtgigts amicitstgia dischmatzetzgia nhî dël eingnia tgiôsa nhî d'el = otra, Cohtras ilg ruschanevell vegniâs împidia fê lashear manaar davênt, erra tôts ilgs Cûnseilgs, ê secreets dé t'hâ:scheir, é quests û = ordens della tearra ainten tôts ilgs puings de observar.

Elsend állôura eâra beitg baing manevell oder pufsêabell tott queilg tge âd' eing dreitg ving avangt dê prêscreiver, sche degia ainten ôtra maniera nerr schigliôh mintga giroo eligia faar, queilg = tge êing devotztgus timorât gischt giroo faar dovêls fidêvell é fainsa schlêata meditatztgiung nerr palstgiung.

2.

[p. 4] Cûrtge ilgs giroôs paraints heñ allas parts.

Cûrtge lâs parts ilgs giroos tschafsainten, é suainter lâ Consti-tutzgiung de nofsa terra ilg dreitg dûmôndan, sche degilg tôts quels giroos ilgs quals allas parts pli datier ainten lâ parantella dé Sanck ôder cramaeada fulsen, tge ainten ilg téartz groô êir lâschaints nerr zapaar = giu sche âber ilgs giroos végnifsen beitg tschafsanthôos, sche degilg navottatangtmains ainten éuna litta dé dreitg Bab, feilg, fraar, quinoo, feir, padraschter, figliaschter eara cûnseir beitg leer.

3.

[p. 5] Cûrtge ilgs giroos degien vegneir traitgs aint.

Ainten enna litta dè dreitg nôuvâ anguâll duas giroôs vóhn laschaints, degien negings ôters giroos vegneir traitgs aint. = Sche aber dé quels plef schtgeisa hávelsen, sche ónn ilg tottas duas pârts la libertaat quell dreitg fainsa pli = â = navangt treer = aint de lashear seér aňavangt é sche

vegnifs á plascheir allas parts cûn la litta de prosequer ánavangt, tge segia paacs oder blears giroós, sche degia la litta vegneir faitgia oór ainten maniera ê fîrma de scû l'hê stâda anschieatt.

[p. 6] NB. á qui ainten ilg starttet vilg ên tudeschtg, ving anta-leitg de quels tgi reschten — — — de seu eara qui.

4.

Eing Maschtraal degia feêr ainten ilgs Cûnseilgs.

hê ordinóo, tge per ilg h'=avegneir eing Lândamen ainten tots ilgs Cunseilgs degia feêr pernôth, tge la Giuschteia vignia augmentada.

5.

Sche ilg oberkeit sto:heir señ=ilg=ftôsch.

Curtge dreitg, ê differenzàs mûvânthô [p. 7] nerr lavadas schê per-tigniond tier á baings schaschangds, tge segia á tgieasa, oder sen ilg cûolm, e alloura ilg Oberkeit vêgnifs givischîa la differenza circumstangzas de vûrdar, sche hê eing LandAmen ansemell cun ilg Oberkeit úblya dê=d'=eir seu ilg sctosch, ê piglier ilg aúgenschein vign ilg alloûra lás parts paregnia fainsa enna tratgia fântienstgia, sche eilg ilg falari nerr paya dilg dreitg á tgieasa dilg taimp de dreitg avêart 1. X₁ ansemell cûn ilgs koáschs de dróitg, tge vignia traitg fantienstgia oder beitg. Sche aber ilg dreitg fûfs faroo, sche eilg la paya dôbbla. Sên ilg cûolm cúrtge ilg dreitg he áveart, sche degia éfser la pay:a 2 X₂ ê taimp de dreitg farôo [p. 8] tier ilgs koaschs de dreitg dê mintgia taimp pay:a dobbla.

6.

Davart nôhtier traitgs giroos eáschters.

Ainten tgiosas de gronda importangså degilg ilgs giroos dilg Cumeing foûra ôder oters, ilgs quals raschiatt saramaint /:Sche ilg bâsings dumonda:/ ê aschi baing eâra ainteu Câfs tge dilg Cumeing fôtt sên ilg Cumeing foûra dumandoos vègnifseñ tier vegneir lascheas nerr accônsântiâs.= faainter viglia isanza loûr paya nerr fállâri efser degia per mintgiâ de X₁ dê tôts duas mangs, ê ilg gebell degia [p. 9] eara per mintgia mang tangt ê mintgia giêda per sia pay:a háveir. Cun queshta intinstgiung zvâr, tgê aschibaing ilgs giroos scû lás parts ainten ilg taimp terminô boôd ávôndâ cunparen, per spargniear e retignienschâ dê bléars koaschts. ê curtge eing giroo trâs ilg gebell cumandô é n'hâ cúmparifs beitg suainter ilg taimp numnô nerr desctinô, oder tge ilg gebell beitg cumândâfs dê scû á d':ell vignia cumando, sche degia quel ilg qûal caufsa fufs dêlla intar-dânzâ ilgs koaschts ilgs quals caufsa quella ê:ir pudêsen, purtaar davent

nerr púrtaar giú. ancháloúra riservoo lás loúr giuschtas é ruschaneflas fchtgeisas dá impulseabládaat oder fumigianctas.

7

[p. 10] Dilg Scrivant fia obligaziun é paya.

Eing elfgia Scrivaugt dé dreitg hé ublya an vartêtt dilg siêas faramaint de sreibé añ = andreitg é fidevflamaintg, sche ving ád ell dêing Maschtrál oder Oberkeit cûmandô; eara tott queilg tge ving avangt ád éll dé ligier giú suainter ilg Buschtapp: é schi favens e.l dilg gëbell ving Cûmandô, sche = e = l = éll úblya avangt ilg dreitg dé cûmpareir fêu la cûmandádâ é vegnifs éll áber beitg = á Cumpáreir, sche degia ell dobla págnia elser crúdo ancháloúra lá fia defensiung é fchtgeisá riservada, sumgliangt [p. 11] á ilgs giroos. = ainten fatschêndas dé dreitg degia fias salári, nerr paya deing hönorevell dreitg vegneir faitg; numnadamaintg per mintgia fántiênstgia 1 bz: queilg tge áber otras parsung = as dilg Cumeing, oder easchters basins hön dé far sreiber sche hé éll per lá fia payá ublya da sreiber.

8

Lá obligaztgiung dilg gëbell.

Eing gebell hé úblya Vartett dé fias Saramaint á ilg Cumeing: á = ilg Maschtrál é Oberkeit vardatt é úbadienschá dá purtár eara á ilgs terriers e fulaschtiers á ténôur la obligaztgiung dilg fias úffizi per la paya dé scô dé vilg = en = nhô loúr fatschêndas fleissamaintg dé éndri = zaar = oor la fia paya hé per eing eschter dé cumandar éna gieda 3 ð: queigl [p. 12] hé per eingna cumandada á Sollis é ainten ilg Cúelm ilgs easchters de cumandár per mintgia gieda dúas schillings, ilgs terriers aber per ennâ gieda cumandár á tgieasa nerr ainten lá tearra 3 ð: ainten ilg Cúelm oder dilg mang dá Sôlas 1 schilling.

9.

Pertigniond á tgiósas hönorevflas, fá poilg ainten begnignitaat Convêgneir.

Per nôth tge dons é koaschts reschten spítschnias é eara vignien spargueas sche eilg ordinô, tge las parts ainten tgiósas honorevflas posfen fá convêgneir é tier queilg staar, tge davainta avangt oder dantangt della litta: ancháloura á [p. 13] ilg dreitg riservoo ilgs fieas dreitgs.

10.

Davart ilgs bischtands.

Quell ilg quall eing bischtangd hó dá basings, quell pòh quell nomnar é pigliér nauva plai = a = déll. Salletámaintg oor dilg domber dilgs giroos

beitg, à riserva sche fufs dé quels tge fûlsen lizinstgias, nerr tschafsantôos, tge giefsên lâschaints; partge eing darscheader nerr giroo ilg qual hô schtgeifa hê ublya dé efser bischtangd dâ déing ôter queilg hê starr tier. anchaloura encunter fias paraints neging pôh vegneir schvûrzô tier dé ftaar.

[p. 14]

11.

Davart las pardetgias.

Sche las parts beitg amicaball fôhn: fa convégneir, sche pônipl ellas treer aint: queilg hê: vegneir avangd: cûn pardetgias eñ oder ainten maniera dé scû ellas dé quellas painsen dé fê surveir ê pôh lènna part vêd = ilgs profsims paraints della fia contrapart per pardetgiâ vegneir: à riserva vêd = ilg Bâb, māmā, fraar, fôra, hōm, donna, tâtt, tâttâ, padraschter, madreignia, tge legia ainten parantella dé lanck nerr schvagerschaft, cramaeada ê âschibaing tge quellas pârdetgias beitg vegnîsen tschafsantadas, sche anchaloûra ennîlg questas avângd numnadas [p. 15] parsungnas beitg ûblyâdas pardetgia dé dâar. = éna madēma intelligiēnscha degilg efser cûn cûnseir ê cûnseira ilgs quals eara beitg ûblyas pardetgia dé dâar.

Enna pardetgia degia haveir 15 ôns per ântiers Cumplanias. = femnas las qualas hōn falô degien efser bungas tier nagina pardetgia. = Maschtgiels ilgs quals piglieas giu = d = baing et hōnour, ê puscpê = h cûn glieaff ê hōnour cunaschias pôhn daar pardetgia. ∞ jtem enna parsunga tge nêh beitg 15 onns viglia degia eara payear naginas fallas, oder beitg payear falla.

Enna parsuh[u]ga, la qualla porta allas parts oder degnia tgiosa parchoârscher fâ lâschâ degia daar nagina pardetgia fufs ilg aber tge ins sâ lâschafs perchoârscher [p. 16] fainsa froôd, sche degia quels navottanctmains daar pardetgia.

Suainter deir nerr tschantshear dé d = oters degia niging dâar pardêtgia. Oter schi fûfs tge quell ilg quall tschantschea hâvêss fûfs moart, alloura hê eing ûblya dé dâar pardêtgia. Stante aber tge vêd = éna pardêtgia bleâr statt, nerr importa, sche eilg ordinô tge mintgia parsunga maschtgiell ner femna degien fia, nerr lôur pardetgia aveârtamaintg avangd ilg Oberkeit lâ depôn(en)êrr é daar, aber beitg avangd las pârts fonder las parts degien efser ûblyâdas fratantc dé zapaar = giû dantantc scû las pardêtgias teschtiftgier degien.

[p. 17]

12.

Dilg faramaint dellas pardetgias.

Ilgs giroos é quels tgi hōn ratschiat faramaint degien vegneir admonias dé daar pardetgia per ilg lôur ratschieat fâramaint. OTRAS parsungas aber suainter tge â = d' = ellas deing darscheadar faitg ândamaint per ilg lôur faramaint, lôur pardêtgia dé dâclaraar, sche defsilg ellas beitg señ

schminâr tschantscheer, fonder tschantscheer per ilg lôur migliear faveir. pertge sche ilg basings dumandafs, tge léingnia part vegnifs á givischier sche stoilg igl rûschanaar dellas pardetgias cun ilg faramaint vegneir [p. 18] cónfirmô. ∞ Allas pardetgias degia niging cóntrafaar. quell ilg quell tschângscha cunter á = d = ênna pardêtgia, oder vegnis cûnter à tschaungtscheer, quell degia á tenôur encunaschienscha déing dreitg vegneir kyschtya = sche dallas pardêtgias plê tgi eingnia fûfs, sche pônilg ellas beitg sâ cûnsigliier nerr trancter êllas ruschanaar ansemell, baintge fûfs dâ dêingnia tgiôsa la qualla ellas ansemell vâsia, oder santia hâvefsen, fonder degia mintgia pardêtgia á pârnt tschaungtscheer, oder teschtiftgier queilg tge ella hô vasia, nerr santia Eignia pardetgia lâ quala avangd dreitg navotta hô da fâr degia 14 X₇ per paya hâveir, sche aber lâs pardetgiâs letzi avangd dreitg dâ faar hâvefsen, tge stuefsen daar pardetgia, avangd tge n' hâ fulsen cun lôur nerr sia fatschenda [p. 19] alla terminatzgiung, nerr finia sche eilg la paya della sia pardêtgia nâvôtt. Sche aber eignia pardêtgia sias tgiosas terminadas, sche pôh ella rapreschentaar á ilg Oberkeit ê vegnifs eing = admonia da staar, sche degia ainten fumgliancts cals lâ paya efser 8 X₇:

hê câra ordinô, tge sche enna litta añ dreitg fuls vartenta, ê âns hâvefs basings dênna pardêtgiâ e lâ feira ávangdt n' hâ fûfs quella beitg cûmandádá, sche âns poilg señ ilg dê dâ dreitg sainsa treer l' hê droitg tarmetter per la pardêtgia ê hé tangt ilg gebell scû lâ pardêtgia úblya de rendar úbadienscha, sche els ênn ainten la têara, á riserva fôarza dâ Dia.

[p. 20]

13.

Davart ilg intimar, dumandar nerr cumandar á dreitg.

Stante l'intimada eing fundamaint hê dennâ fashenda dê dreitg, sche degia quella davântaâr de scû qui fuainter.

Cûrtge eing ilg sias profsim cûn dreitg tschartgear vôtth, quell degia êir tier ilg Landamen oder tier ilg sieas statthalter ê pêr eing dê = dâ dreitg dumandaar ê cals tge âd = ell ilg dê = dâ dreitg vegnifs numnhôo, oder cûnsadia, sche degia êll figiraar per lâs speisas ilg gebell ritschartgiêar per lâ sia fixzada paya, ê tier ilg cunsadia doô dê = dâ dreitg rapreschantaar daar aint lâ sia Cóntrapart pardetgias ê queilg tge hê dâ basings fleifsamaintg de Cumandaar ê ilg gebell (p. 21) hê úblya dê andrizaar = ora. vegnifs aber quell, ilg qûall fhô linstan(tan)gtza oder ilg gebêll á ansâtgé nigligier, sche degia ilg nigligent purtaar davent ilgs koâschts. quell ilg qual la feira beitg dêi-giû, degia meatz las speisas dê dreitg purtaar davent ê efser crudoo.

14

Ilgs giroos, lās parts, e lās pardêtgias degien â taimp cunpareir.

Curtge ilg gebell ilgs giroos dê dreitg ân dreitg fên lâ dreitgia h'ôura ê taimp h'ô Cumandoo, ê ells beitg ainten l'houra, tge Cûmandoo fûfs, Cunpâren, fche degien quella lainza gratstgia per 7 plapers esfer, nerr vegneir struffagias, ê pliânavângt tôts ilgs koaschts pûrtaar davent, fche lās parts câusa l'our dê â tearm, nerr lûnganeida [p. 22] vegnîfsen â piglear, â riserva foârtza da Dia ôder retenstgiung dê tgiosas dê gronda importantgza.

Quella part, la quala fên ilg taimp terminô, cûrtge ilg fêus ving tûtgea, beitg cûmpâra degia tôts ilgs koaschts purtaar davent, Sumglianctamaintg ênua pârdêtgia, lâ quala hê citada ên fûorma, ê beitg cumpârâ degia tôts ilgs kôaschts pûrtaar davent. = Stûêfs ilg gebell per lâ cûmândada parsunga tarmetter suainter, fche eilg lâ fia paya 14 X: ê degia ilg inobedient pûrtaar giu ∞ Mintgîa gieda, tge eing ludêvell Oberkeit ansatgi vegnîfs â faar vegneir nerr cumandaar per star tier â lêgnia nêrr l'otra part, oder per causa dê otras tgiosas vegnîs clamoo, ê beitg da lûnga cûu ilg gebell cumpârâ, quel degia lainza gratstgia 3. bz: esfer crûdo [p. 23] sumglianctamaintg hê eing 3. bz: Crudoo ilg qual avanct ilg Cûmeing suainter viglia jsangtza Cumandô fûfs, e beitg Cumpârâ ôder quell, ilg quall, tge avanct ilg taimp v'hô dâvent.

15.

Davart dê ê teârm queilg hê lûnganeida.

Sche êignia part oder lotra tearm ê dê dumondan, fche degia dreitg â suainter plâscheir ê baing schminâr vegneir tier cûnaschia ê dô. tier quest êra ordino tge suainter cunsadia dê = dâ dreitg niging tearm â dê plê hâveir degia tge dûas gieadas ê lâ teartzza gieada vegneir doo enna Santiensttgia finâlâ.

16

[p. 24] Davart ilg Apallaar.

Hê ordino tge per lâschters = plêts, blaschtemmas Malafeza, ê per kôaschts dâ dreitg, ê aschêiâ eara per fallas tge eing vegnîfs kyschti = ia fche eing hâvefs trapafsô nerr âncunter faitg allas ordinatzgiungs dilg cumeing tge segia ilg Stroff oder falla gronda, nerr pittschna, degia hâveir, nerr esfer nigina âpellatziung. ∞ eing unfangd della teâra, oder sumglianctamaintg, eing easchter pôh âpellaar, anchaloura tge lâ loma fégia sôur dilgs R.: 20 lainza ilgs koaschts dâ dreitg. quell ilg quall, tge apellêschâ degia fratant, oder interim esfer crûdo allas eidas speisas dê dreitg ê ainten tearm de 8 dêis cunpareir, ê dilg Maschtral per eing dreitg d'appellatz

dumandaar ê suainter dilg tribunall d'apellatz vegneir [p. 25] cunaschia tgi = tgi degia quellas pâiear ê fchi eing âpellescha, ê beitg ainten quels 8 deis per eing dreitg d'âpellatz dûmonda, sche pearda ell ilgs fias dreitgs. hê eara ordinô ê ûnanimiter piglia l'hê tge stante, tge niging easchter tier nofs Oberkeit nerr Cumeing cûn apellatziung ving, nous eara beitg voleir eir ôra, sonder en per ilg h'vegneir ainten ilg nôfs Cumeing eing dreitg, nerr Oberkeit, d'âpellatzung dê êndritzaar aint, numnâdamaintg dê 8 hômens virtûous, dilgs quâls 6 ainten lâs treis squadras fôtt dê mintgingniâ duas oâr dilg domber dilgs dôdîsch ê alloûtra anck duas della squadra foûra dê mintgia lya eing seû ilg dê della Schandtada ê tancet dê seû glei = mai pufseall sainsa part ê sâinsa fortell tras quels, ils quals [p. 26] êlêctoûrs, nerr êligien ilgs ûfficîs dê dreitg, eara ilgs giroos de apellatz ê ligias dègien efser, ê seû ilg dê tge ilg dreitg ving saramântô, eâra quels tier ê antecedenta davantada admonatzgiung, obligatzgiung bunga giûscheita dê tigneir vegneir saramentoos. aber quels ilgs quals allas parts ainten ilg teartz groo, oder pli tier paraînts nerr ainten lâ parantella hêû, quels degien beitg ainten ilg dreitg d'âpellatz pudeir seêr. Et degia âdegnia ilg Lândamen Regent ainten ilg âpellatz pressider, ê dumandaar ântûern fûlett aber nigina vouch nerr vôtum hâveir ê fchi vegnîs â dar ilg câfs, tge lâs vouchs crudalsen ê quâlas ainten ilg fintinstgier sche degia trâs la Bischtgietta vègneir dividia, quallas quatter vouchs tge allas otras cêdêr degien, oder sche â ilg dreitg d'âpellatz vegnîs â plâscheir lâ dicîfsiung cûn [p. 27] cûnseil dilg tier êls fâsênd Mastrall dê lâ perfineir oder saraar giû nerr terminaar, sche alloura tier queilg degilg haveir de râschtaar.

Scrivanct ê gebell ilgs quals heû ainten ûffici degien tier dreitg dâpellatz vegneir clamooos ê dûfrôos, aber fratancet tge ving faitg lâ Sanctienstgia efser ûblyas de zapaar giû.

Sche dêfs ilg Câfs tge eing nerr plêfs caufsa dê parantella oder per ôters muteifs tier ilg dreitg d'âpellatz beitg staaar pudelsen, sche degien ôters â tenôur dê seû tier nôus hê lisangza aint nerr tier vegueir traitsg ê degia quest artetgiell fott = â = pagnia de 50 R.; la quala partignia â ilg Cûmeing vegneir vivia suainter ê observo zvâr adègnia â ilg Cûmeing staaar ainten fia libertatt de pudeir remôderaar.

[p. 28]

17.

Quell ilg qual êncuncter lâs ordinatzgiuns della teara fê mittefs.

Quellas parsungas lâs quallas encuncter lâs constitutstgiungs della teara, oder encuncter queiltge eing lûdevell Cumeing ordineschâ ê schainta nerr stabilescha hândlégian nerr fônn, quellas talas degien vegneir mintgia parsuuga sainsa gratstgia struffagicada 10 X:

18

Davart ilg dreitg áveart nerr fároó.

Ilg dreitg degia elser fároó 8 deis avanct é 8 deis suainter ilgs deis dellas fointgias feschtáfs ~ alloúra davent dilg dé dá Sointg gion baptista ilg vylg aufgnien ilg [p. 29] dé da St: mitgéal schiglió dé óter taimp degia ilg dreitg elser áveart é per dôns cürents nerr cárschaints degia dreitg e rásung vegneir tignia dá mintgia taimp.

19

Davart scûmandaar nerr sequeschtraar.

Ving eing ilg qûal éñ arescht nerr sequester vôlefs háveir sche pôh niging pundsmãñ oder hom̃ dellas leyafs á: lôter áreschtár nerr sequeschtraar faar, óter tge per ilgs puintgs ilgs quals qui suainter sereitgs = númnadamaingt per speisas laschters plêts é per paitgs faitgs é per tschains, é da queilg návent ainten nofsas [p. 30] leyafs añs eilg ublyá leing — lôter dá tschartgear nôva eing fá tignia = f' = hé, nerr fema. Sche eing aber beitg eing únfanct dellas ley = as fufs sche pôh ell tenour ilg ú = orden é isangza vegneir areechtô nerr sequeschrô, sumgliantamaintg éara eing, ilg qual ainten fiã tearra beitg tigniáfs tgiésa nerr fimáfs oder schiglió beitg manêvell dilg fûrvagneir, baing tge ell fûfs éñ unfangt dêllas leyas.

Enna scumandada degia 14 deis cûtzaar. quell ilg quall enna scûmandada beitg 14 deis varda = óra, quell hé á ilg Cûmeing 1 X₇: crûdô, tge fûfs ád ell scûmandô eing baing veyá oder schiglió véd = énná tgiosa. Sche ilgs 14 deis h' éñ páfsós, sche hé quell ilg quall tge hô faitg scumandaa úblyá lôter tge hô ratschieat la scûmandada cûn dreitg dilg tschartgear [p. 31] tschéartgia áber ell beitg, sche perda ilg scûmandader ilgs fias dreitgs. quell aber tge hé vegnia scumandô quell pôh ainten 14 deis oder dá l'oura davent della scumandada duman(da)daar per dreitg.

20

Davart ilgs koaschts dá dreitg.

Cûrtge tottas duas parts cun bischtangds pravadeidas, sche hennilg ellas crûdadas allas speisas nerr koaschts dá dreitg. Sche aber anqual léingnia part fûfs Bíschtántáda nerr bischtandt havefs sche eilg ilg koascht dé dreitg éara áuqûal crûdô la measadaat. = eing, ilg qûal vôtth dêir giú ilg dé dá dreitg quell degia dêir giú eing de avanct tge ilg dreitg vegnia ansemell é schi ell beitg avanct déi giú, sche degia ell lá measadát dilgs koaschts dá dreitg elser crûdô de scû schön deitg [p. 32] plí — annavauct eilg éara ordinô, tge sche eing láscha Cûmandár, é beitg deitg giú hávefs, oder beitg vegnifs á cûmpareir per faar éir ánavanct oder aber tge quel

tge hô da rispônder beitz cûmpâra â rischponder, sche ell hê cûmandô, sche degia quell ilg quall lâ câusa hâvefs dilgs koaschts dê quell dê quels pûrtar davent; â riserva sche lêing oder lôter dreitgias ê rûschâneflas schtgeisas veguîsen $\hat{a} = d' = \text{aveir.} = \text{ainten câfs tge eing ôters avanct dreitg lâschêfs cûmandaar avanct tge ell per dreitg hâvefs intimô sche degia quell lâs speisas dê dreitg dê quella gieada payear.$

21.

Davart ilg dômber dilgs afsischtents dellas parts.

Tier êna câusa dê dreitg noûva [p. 33] grondas dischrepanzas nerr mâlparegniadaat dê tûmeir fûfs, pônnilg ilg girôos dâ mintgia part tanctas pèrsungas lâscheaar vegneir avanct de scû $\hat{a} = d = \text{els baing pâra nerr dê scu els baing schmingniên.}$

22

Davart pèns piglier é daar.

Stante tge lâ giuschteya dumondâ â mintgîng dê vegneir tier queilg tge â mintgîng rûschânevfamaing tôcchâ sche eilg ordinô, tge quell, ilg quall dâtt pens pôh purtaâr annavanct e laschear stimar dellas qui suainter screittgias differentas 6 tgiosas, nerr rôbâs dê quala soart, tge ell vôtth dê scû romm, matâl, tretschafta, pullmâint, granetza é bieschtgia [p. 34] dâ deing ônn fainsa menda, tgiavals é vatgias lâs qualas plê tgi 6 laitgs hôn degien ancunter viglia dilg creditour beitz vegneir stimâdâs romm é mâtal bung é schleât degia â tenour la valetta vegneir stimô tretschas, las quallas angûal en duas liâs cûnschiadâs degien eâra vègneir stimadas, sche aber ainten plês lias rôttas nerr cûnschiadefs fûfsen, sche degilg beitz encuncter viglia dilg creditour pudeir vegneir stimâdâs. sche aber ilg debitadour oder quell, ilg quall datt ilg pens, dâ sumglianctas 6 soarts beitz hâvefs sche pôh ell avanct tge stueir daar schâschangd metter avanct strom, faing. ainten câfs tge ilg creditour allôura beitz bugiendt bains schaschangds lâschâ stimar sche h'oll êll ilg creditour lâ lettgia [p. 35] dê tottas soarts de rôbba nerr tgiôsas lâs qualas fatgiatten, û dê chataar ainten lâ tgieasa dilg debitadour â riserva leitg, pôn per ell â per ilg fias piêvell nerr bargieada dâ tgieâsa, eing vischtgiâ per mintgia persungâ, êna vanang, êna pâdealla, e magliaretsch pèr êll é fia bargieada per 8 deis. Quell ilg quall bains schaschangds lâscha stimar, quell degia la flôur é ilg târrâing lascheâr stimaar.

jtem quell ilg qual bains schaschangds ôder albiearts pens datt /: qui âns antalei ânftatt pens /: quell oder ilg fias pâràins pôhn ainten meîfs dê é ônn precys râtreer dê scû â qui suainter ânch pertigniondt tier alla ratrattgia ving traitg = aint, ânchalôura tge â ilg creditour per lâ fia principâl suma [p. 36] nerr antiera suma ilg dâner blött e beitz ôtras tgiôsas nerr ôtra robba vignia doo.

Curtge eing schaschangd lāscha ftimaar, sche eilg ordino tge ilg creditoûr lâ lettgia hāgia nerr piglier pofsa noûa a = d: ell play, aber ainten, nerr vêd = êing lya ānschevār, ê veh = dā quell tōck suainter eir ∞ quell ilg qual nāvôth ôter hō tgê schlêatā robba muvaditscha numnadamaintg, beilgs, tgiéārs, vascheala dā lénn ê fumglianctas tgiôsas, queilg degia per ilg dobbell phennig vegneir ftimô.

Item milgs ānāvānt ainten quest Artetgiell davart daar pens per marcêdas dāneers ampraschtôos fainsa tschains, per tschains dā fōns, e albieārts.

Item per quels pintgs, ilgs quals quī [p. 37] numnôs hê ilg debitadour ūblya dē daar pens per ilg dobell phenig ê lâ lettgia dē daar vêh, nerr dē totts ilgs fias baings, per oters dabêts hê ilg creditour ūblya dā fhê cūntentār pens dā piglier per ilg teartz phennig. ilg creditoûr hō patrūnangtza, sche ell bŭgient vōth vêh = dāllas fomas dē daneers dilg debitadour dē treer aint havefs, anechaloura dē scū āntāt nerr daneer blōtt, ê quell ilg qual ā igl amprem debitadour hê dābett, he ūblya lâ fōma dā daar ā ilg creditour.

hê eara ordinô tge niging pofsa ilg fias creditour tigneir sê, nerr manaar annavanct, schōnd tge eing oter stoptgia êll treer traas dā dōnn, fonder ell degia ilg fias creditour payear, ê ilg fias [p. 38] d' hāveir letz tschartgiear dē scū ell schmignia quell dē survagneir.

23.

Davart fumās tge n' eñ beitg kandlichas, oder beitg cuntantienscha.

Curtge eing êna beitg kandlicha fuma hō dā treer aint, sche pôh ell quella beitg treer aint nerr scôder anfigén dreitg perfinia. Cûrtge aber êna part della fuma hê kandlich, sche pôh êll queillg tge hê kandlich, sche ell bugient vōth, nerr fchi ā = d = êll plaj, treer aint nerr scôder.

[p. 39]

24

Davart cūmandaar oder avanct āvisaar per eing dābett.

Quell ilg quall dā d' eing ôter eing dābêt hō dā treer aint nerr scôder, quell degia ilg debitadour eñ dē avanct tge scôder nerr treear aint, ê queilg āvanct ilg taimp della avé Maria trās ilg gebell cūmandār lâ dumāng sequenta ā tgieasa dē reschtaar. Sche alloura ilg debitadour ênn fuôrma hê cumandô, oder dē lâsetz voluntariamaintg ftô cuntāint ā tgieasa da raschtaar fainsa tarmetter ilg gēbêll sche pôh ilg creditour dā mintgia taimp cûrtge ilg dreitg hê aveart, ainten ilg dē bōot, oder tāard 2 [p. 40] giroos ilgs quals pli manevell nerr pli profsims della tgieasa dilg debitadour

ainten quella manaar, aber fainsa párt de scû ainten ilg treer fântienstgia ê sê laschear ftimaar â fuainter lisangza della nôlsa tearra. hê cara dá niging taimp úblya dê spitiêar sên ilg fiâs debitadour, â riserva sche eing manafs ilgs ftimadours ainten êna vischnancecha ê ilg debitadour fûfs ainten êna ôtra vischnâ[n](c)cha â qui ainten tearra; sche áloúra hê ilg creditour úblya êna h'outra sênn ilg fiâs debitadour dê spítgier sche lá bargieada vôtth ell clamaar nerr faar vegneir, schigliôh hê êl beitg úblya.

[p. 41]

25.

Davart lá obligatziung dilgs ftimadours.

Súainter lysangsa dá nôlsa tearra hê miñtgia giroo úblya per lá fia paya dá ftimár, a riserva sche ell allas parts ainten lá párantella dá fanck oder cramaeada áshi dá tier fûfs, tge ell betg giúdtgier, nerr trer fantienstgia púdefs, áloúra hê ell cara beitg úblya pens dê ftimár. ∞ Queilg aber tge â ilgs giroos ving púrto nerr mels avanct â tenour lysangsa dá nôlsa tearra, queilg ênnilg ells úblyas dê ftimár per ilg loúr faramaint queilg tgi hê la fia vällétta, áloúra áñch lá teartza part treer [p. 42] giu, oder lá measadaat per ilgs sêoura traitgs aint nerr numnôs pintgs, ainten maniêra, tge quell ilg qual dâtt pens degia lá tearza, oder lá measadaat peardar.

Lá paya dilgs ftimidours hê, sche las parts fuainter tge ilgs ftimidours hênn manoos avanct lá tgieasa dilg debitadour vîgnien páregnia tge êlls beitg dá ftimaar, oder beitg ftimaar stôn, sche hê ilg fallári á = d = eing 3 X₁ stonnilg aber ftimar, sche hê lour paya 3 X₂ pèr mintgia ftimadeira tge ving faittgia quell ilg qual dâtt pens, quell degia lá paya dilg gebell ê dilgs ftimidours pártáar daventt.

26

Davart quel, ilg qual déi = giu pens.

[p. 43] Quell, ilg qual déi = giú pens tge legia cún ansatge bitaár avanct, sê zûpár, beitg cûmpáreir, oder ainten tge manieara tge pudéfs davantaar, = sche pôh ilg crêditour eir tier ilg Landamen, oder statthalter ê per 1 X₁; figeraar, sche hê áloúra ilg Landamen úblya dalûnga ilg Oberkeit â ilg debitadour avanct fia tgieâsa, queilg hê avanct lá tgieasa dilg debitadour dê manaar, ê fuainter trattgia, ner dâdâ fantienstgia, sche ilg debitadour hê ilg tiêárt, sche hê ilg crêditour lá leittgiâ dê tótt fia mûâglia, e fons, ê poh cara piglier pens per ilg dôbell phenig, tge hê per ilg dôbell pens ê tóts ilgs koaschts degia ilg debitadour purtar giú [p. 44] fainsa d'onn dilg creditour ∞ ilg creditour aber hê úblya â ilg debitadour ainten tgieasa dá laschear quella necessaria fuschtentatzgiung dê scû sêoutra hê traitg aint nerr mûnsânô.

27

Davart quell ilg qual per figêrtaat hê dâbett.

Enna figertaat degia fâinsa contradixtgiung daar pens per quella fuma, tge ella hê anpûrmeſs, anchalloura degia $\hat{a} = d = \hat{e}$ lla dilgs ſtimi-
duors, dê ê tearm vegneir cûnoſchiâ, tge ella figertaat, quell per ilg quall
ella ampurmefſs tſchartgier viglia ella dê dônn dê duſchtaar.

Cûrtge alloura dê e tearm hê paſſô tge lâ ſia figêrtaat beigt ſefaitg
annavan [p. 45] ſche pôh ilg creditour ilg ſias pens ſtimô purtâr davent;
vegnis aber lâ figertât ainten dê ê tearm pens a câtschieâr oder pûrtaar,
ſche hê ilg creditour ūblya quell pens vedavanct de laſchieâr liber, ê ilg
amprem pens ilg qual lâ figertaat dô haveſs, laſchiear ſtimâar ê fê londroor
payear.

28.

Davart bains vender ê ſtimaar.

Staute favens êna mâlla intêlligienscha ainten baings cûnpraar ê
vêndêr leâva = fê, ſche ordinainſa nous, tge noûa duâs, treis, oder plê par-
ſungas, las quallas dê bung fârschtânedt ê beigt guijadâdâs hênn leing cun
lôter martgiadafſen per baings ſchâſchângts, albiearts, oder dê ſcû vignien
numnôs, ê tge ellas ſetzi vignien paregnia per eing [p. 46] tanct dê ſoma
ſche dègilg reſchtaar tier queilg, hênn ilg êlls ainten lôur mârtegea ainten
cûnaſchientscha dê hônorevſſa gliôckt, ſche degilg eara valeir. vôt ilg aber
veiver êlls dellas ordinatzgiungs della teârta, ſche degilg êlls piglear
ilgs ſtimidours dê = ilgs giroos orr dilgs 12 ilgs quals pli dâ tier henn
â ilg baing, aber beigt pli dâ tier ainten lâ ſaſgûina óder cramaeada
parantella tge eing, ilg qual ſintinſtgier pôh, ê tgi éra hâgia beigt ratrattgia.

29

Lâ obligatztgiung dilgs ſtimidours.

Ilgs ſtimidours, ilgs quals tier ſumglianctſ martgeas vignien clamoos,
degien ilgs baings per ilg lôur giroo ſaramaint ſtimaar, ê fê dilg ruſchane-
vell nhî per [p. 47] baing voleir, don at eiffa, â mâzetſtgia, diſchmazetſtgia
etc. beigt fê laſchear manaar davent, ſonder â miglieâr ſaveir e ſainſa
ſchleata intinſtgiung ſtimaar ê queilg tge ilgs ſtimidours fonn, ſche degilg
tier queilg reſchtaar ê hâvêir ilg ſias kraft. Curtge aber légñia oder tôttaſ
duas parts della ſtimideira vegniſſen â ſe grâvâgiear, ſche pônilg êllas
ainten 8 deis, ê alla pli lûngâ ainten eing mêiſs precys, ilgs amprens
ſtimidours clamaar ê ilgs baings laſchear ſurveir, ilgs ſtimidours hênn aber
ūblyas eing teartz hòm ſuainter ſtârtêtt dê piglier, ê quels baings lâ ſeconda
gieada dê ſtimaar ê tier queilg degilg reſchtaar.

Sche alloura oder ainten cáfs tge léingnia part ilgs baings beitz vollefs laschear furveir, sche pôh lôtrâ part â = dëlla faar dâ faveir, tge ella degia fê faar annavanct, ê fuainter faitgia admonatstgiung pôh ella ilgs baings laschear furveir, tge lâ sia contrapart segia daschpêhras oder beitz. ê degia lâ furveifsa dilgs baings oder risvisiung davantaar ainten ilg meis precys, schigliôh âns peardilg ilgs fias dreitgs.

30.

Davart ratreer fons.

Eing ilg qual eing tock baing schaschangdt gischt ê redlamaintg hô vandia, quell degia lâ ratrattgia beitz deir [p. 49] giû, pertge ainten ilg taimp della ratrattgia pôh ell ilgs fias baings puscpêh ratreer. ell hô lâ ratrattgia dilg fiâs baing vandia ainten eing meis precys, oder ainten dê â = d = onn tge ell âgyâ deitz giû ratrattgia oder beitz. Sumglianctamaintg hõn ilgs fias paraints lâ Ratrattgia dê quell baing vandia, sche ilg vandader beitz fê fõh annavanct anechâloura cûn cûnditstgiung, tge ilg paraint fuainter ilg meis precys anck lâ ratrattgia 3 deis hágia ê fuainter dê â = d = onn anck 15 deis, queilg per obvyer bleârs g = lischts, ilgs quals pudelsen dâvântâr. ∞ Tgi eing baing vòth ratreer, quell taal degia quell baing per lâsetzi, neer â fasetzi per fias saramaintg [p. 50] Râtreer ainten fias nomm cûn fias baing nerr facultâtt, fainsa angion nerr têrveârsa intenstgiung. nôuva aber ilg cumprâdâr vegnifs per tschêardt, tge lâ ratrattgia fîfs cûn g = lischd davantâda, sche pôh êll quel baing pigliear ainten ilgs fias mângs, â ilg vandader, oder â ilgs paraints dilg vandader ilg loûr anck enna gieada turnantar, ê quel baing ainten manieara dê scû ell ilg hô cumprô galdeir, ê quels taals ritiraders degien à tenôur cunaschienscha deing dreitg vegneir kyschtyâs.

Ilg vandader oder ilgs fias paraints, sche ells eing baing rateiren, quels pôhn puscpêh daar â ilg cûmprâder dê scû igl vandader dilg cûmprâder hô râtschiêatt, tge segia robba, daneers, [p. 51] bieschtgia oder sumas. Sche aber blears dâ = dëlls quest baing volefsen râtrêr sche pôh ilg pli tier, nerr profsim ainten lâ parantella dê sanck danonder ilg bain hé vîgnia ilgs oters sclôdêr ôrr e schi ilg pli profsim beitz fê fõh annavanct sche pôhn ilg dilgs oters allôurâ fuainter quels tge hënn ilgs pli profsimfs quell baing râtreer. e vignien qui tignieâfs ilgs profsims ainten manieara dê scû ving deitz davart ilg yrtaar sumglianctas oder tottûtégnia ainten lâ parantella pôhn quell baing ratrêr ansemell ∞ queilg aber tge partegnia tier â robba mûvaditscha dê scû f: h: biêschtgia, mobilia dâ tgieasa ê sumglianctas tgiôsas, â riserva dê scû fê soûra hé deitz [p. 52] degia hâveir nigina ratrattgia ∞. reserva brêâfs dâ tschains pôhn eara vegneir ratrattgias

dé scû oters baings fchaschangds, tge à ilg cumprader vignia mefs ainten manieara dé scû oder queilg tge ilg Cumprader à ilg vendader hô dô daneers, robba oder somas dé scû lê soûra hé deitg, é éna madema intelligienschâ degilg eara hâveir per albiearts ainten manieara dé scû ainten ilg ratreâr baings oder breaffs dâ tschains ∞ stante eara savens ainten fûngliâncts martgeas grondas speisas vignien câtscheâdas lê áccioé tge ilg profsim, ilg quall havéls lâ ratráttgia é rateira paya queilg, tge hé spandiâ, sche úrdânainsa nôus, tge ilg paraint oder profsim beitg plé dâ payear [p. 53] segia úblya dé scû per tottas duas parts per ilg veingkáuff dilgs ftimidours é koascht dellas parts, numnadamaintg 20 bz: sche aber lâs parts plé koascht vegnîfsen à câtscheâr lê per safétzi oder per ôters sche hé ilg ritirâder betg ublya dilg purtaar giu, nerr purtaar davent.

31

Davart quell tgi tschainta fôns à tschains.

Quell tgi tschainta fôns à tschains degia queilg davantaar áveartamaintg é quell, ilg quall tschainta quell fôns, quell hô treis déis fuainter tge ell hô tschantó, lâ ratráttgia, schîgliôh ho ell nigina Ratráttgia anfignien [p. 54] ilg taimp della deliberatzgtiung perfinia; jlgs profsims hõn lâ rátráttgia ainten 8 deis, oder curtge á = d = ells ving á laveir tge quells baings segien schântos ancchaloura tge quell paraint, ilg quall rateira quels baings à ilg patrung oder à quell tgi schâintâ per ilg schaius figiaréscha. = quell ilg quall fôns peglia nerr rátscheva per tschâins, degia señ oder vêh dâ quels 8 deis navôth lufraar; baings nerr fons á = déing eâschter nerr fûlaschtier lâscheas per tschains, pôhn dâ mintgia vasching vegneir ratraitgs.

Ilg plî tier paraints hõn lâ ratráttgia dé quests baings dé scû cûn ilgs baings vandias sumagliantamaintg, sche eing fulaschtier à qui ainten nofsa tearra baings fchaschangds oder [p. 55] albiearts cômpra degia efser lâ Ratráttgia tútaliter áilgs amprens paraints dândõnder quell oder quells baings vignien.

32

Davart baings impinoos.

Baings impinoos per éna gevîfsa oder tschearta somâ pôhn ánnûal vegneir spîndroos queilg à ilg eir aint dâ martz à tgieasa é à igl eir aint dâ maitg à cõlm. Curtge aber eing baing ving figirôo, sche hô quell tge figiarscha eing meîfs precys lâ ratráttgia, e ilg paraint eing meîfs é 3 deîfs, oder áschî prescht dé scû ell della tgiosa faitg cõnsâpévêll nerr cõnsâpévêll vegnîfs [p. 56] é ainten câfs tge quell à ilg qual quell baing hé impinoo lôndervêh, oder vêh = dâ quell baing ánsâtgé havéls lûfroo, sche degia ilg ritirâder pûschpêh bonifîtgier. Curtge quell tge impêgnia ánnûal quell

baing beitz râteira, sche pôh ilg paraint ânnuâl hâveir lâ ratratgia, ê treis déis suainter. ∞ Quell ilg quall aber eing baing figiarescha per éna sôma dâ danérs eing onn, oder plé schônd: tge ainten câfs, tge ell beitz ainten nerr fênn ilg terminoo taimp quell baing spendra, degia quell baing efser cûmproo e payeâ, sche êilg ordinô tge cûrtge â ilg creditour fênn dé ê tearm ilg fias daneers ving mefs, sche stôptgiâ ell ratschever, nôuvâ aber beitz, sche [p. 57] polsa ell per lâ fia pretenssiung quell baing ampînô lascheer stimaar â tenour nerr suainter cûnseilg dilgs stimidours, aber ainten ênn liâ lâ lettgia haveir dé anschever nouva tge ell vôtth ê eir fieavâ é degia per ilg teartz phennig dâ plé vegneir stimô; pliannavanct hônn ilg ilgs impi-naders, oder quels tge ampegnien é ilgs loûrs paraints lâ ratratgia dé scû fê soûra hê traitg aint oder deitz pertigniont â baings impinoos 12 ônns leing suainter lôter, ê sche vegnifs côncludia, alla terminatzgiung dé quells 12 onns aûch pli dy oder anc pli lûnck taimp dé efser flaitgs nerr baing âmpinoo, sche degilg efser ainten ilgs dreitgs; aber sainsa tschañtscheer pli ânnavanct [p. 58] cûrtge quels 12 ônns perfinias, sche degia lâ ratratgia haveir feing.

33

Davart baings, nerr fons baratâr.

Hê ordinô tge quells, ilgs quals baings odér albiearts bâratten, sche ilg bâratt dâvainta ênn ândreitg, sche degiall hâveir ilg fias krafft é vigour, tge legia tge ells setzi vegnien paregnia, oder tge vignia stimô. degien e hônn baings baratoos deing, oder ainten madem câpitaal nigina ratratgia, curtge aber eing flaitg ple vâlêfs tge lôter, sche hô quell tge bârâta oder ilgs fias paraints lâ ratratgia per tanct [p. 59] scû quell baing porta dâ plé. e ainten câfs tge lâvafs fé duschpêta per ilg lia della ratratgia, sche pôh quell tgi rateira ratrear ainten ênn lia â tenour oder suainter cûnseilg dilgs stimidours bglioung per bglioung, oder bung per bung, schleat per schleat.

34.

Davart quels tge honn part vêh = d = eing allbieart.

Ainten câfs, tge lâs parts beitz sônn vegneir parégnia sche pônigl ellas lâ steivâ é la tgiadâfiâ beitz parteir, sonder quellas duas stanzas lâscheer sainsa parteir, é hê eara vegnia ordino, tge quell ilg quall lâ plé part vêh = dâ [p. 60] quests duas albiearts ôder stanzas hâvêfs baing tge ell blear piavell hâvêfs, degia ell fé pacientaar é ainten bûnga part lâ fia cõntingenta part dufraar, é leing lôter beitz lâ squitschier oder efser dé âgrâvi, ilgs ôters falfs aber degien vegneir partiafs.

Negina Donna degia eir davent dilg fias hom.

Curtge é \bar{n} na donná voh dávènt dilg fias hom, sche hê ilg mastrall ansemell cùn ilg Oberkeit úblya dé andrizaar, tge ells ansemell còhábítéschèn dé scû eing peer dé Aleitg dé faar úblya; vegnifs aber ella á treer oor dilg [p. 61] Cúmeing, tge eing lúdevell Oberkeit fáura dá d = ella beitg dé cùmándaar hávèls, sche pòh ilg fias hom la fia facultat della dô \bar{n} na gáldeir, é há á = d = ella nigina habitatzgiung, nerr quater úblya, anfignien tge ella ving á tigner tgieasa cùn ell fumaglianctamaintg degilg efser cûrtge ilg hom voh davent della fia dô \bar{n} na.

Davart crûdâr l'yearta.

Unfancts légitims, sche quells hén \bar{n} avanct mang, iearten bab e mama avanct scading é mintgia úfanct iéarta per fia part é per fia teschta. Sumglianct fraar, é feilg dá fraar, oder [p. 62] feilg dá sôra degien yrtaar leing scû lôter, aber beitg á tenour ilg domber dellas persungas fonder á suainter lá rigeisch oder stam, tge zvaar tge úfancts dá fraar, bléars oder páacs, degien beitg plé pudeir, oder yrtaar, tge dé scû ilg bab oder lá mama sche havelsen vivia oder vivifsen pudeisen yrtaar. á qui eing exaimpell. Sche duas frars oder fardagliungs vegnifsen à = d = yrtaar dilgs quals eing ainten vétta, lôtter aber môrt é leing 2 = 3 oder plé úfancts hávèls láschea dávoos, sche ieárta ilg fraar lá measadaat, queilg hé quell tge hé ainten vétta e quells unfancts tge hén \bar{n} lascheas dávoos lá part dé lôur bab oder mama é beitgia ple. ∞ Cufsreings iéartan suainter lá rigeisch, oder stam é beitg suainter [p. 63] ilg domber dellas parsungas dé scû soûra davart fraars é feilgs, oder unfancts dá fraars deitg e num \bar{n} o ∞ sáfreings, tge hé ilg teartz grôo jearten suainter lá rigeisch nerr stam é beitg suainter las parsungas, oder domber dé quellas, partge unfancts dilg teartz grôo paacs dá = d' = éing mang e blears da lôtêr mâng, jearten ainten fumgliancts cáfs quells paacs dá deing mâng tanc \bar{t} scû ilg blears dá lôtêr mang ∞ úfancts dilg teartz é úfancts dé unfancts dilg teartz groo jartáu ainten lá rigeisch oder stam, é beitg á tenour ilg domber dellas parsungas dé scû soûra hê deitg de fraar é feilgs dé fraar. ∞ Cûrtge aber quell ilg quall hé mort [p. 64] paraints dilg teartz groo beitg hávèls, sche crôda lá facultat sén \bar{n} ilg amp \bar{r} em fank tge lá facultát segia vegneida dánônder lá viglia. Quells ainten ilg quart grôo fûlets pòhn beitg yrtaar, sche quels dilg teartz grôo ells dilg quart grôo ainten l = iéartá beitg fuschtainten partge nôuva nigings yrtavèls dilg teartz grôo hén \bar{n} , sche allôura quells dilg quart groo nâh pòhn beitg jrtaâr, fonder quélla facultát

crôdâ sēn̄n ilg amprem sanck, dé scū fōtra hē deitg declaratzgiung dāllā jearta oder dilg crôdâr liēarta. he ordinô é mintging degia fāveir tge ainten ên̄na jearta degia ilg baing oder facultaat dā mintging crôdaar sēn̄n quella rigēisch oder stam dānonder oder della qualla quell baing oder facultat ving; [p. 65] oder hē vegnia; partge eing meatz fārdagliung, meatz fraar, nerr meatza fōra pôhn beitg yrtaar é beitg vegneir yrtoos, oter tge fūlett queilg tge ving nôh dé loûr leingîâ é fumglianctamaintg eara oters ainten lâ parantella.

37

Quells tge hēn̄n dāvent jeártan.

Curtge eing yrtavell fufs ainten ilg eâschter tge nâhus fāvêfs beitg dumandaar fuainter sche degia â quell lâ fia part vegneir cūnascheidâ, lâ qualla ilgs fias profsims paraints pôhn galdeir e dufraar, cun cūndixtgiung, tge els nāvôth lōndrorâ schmi[p. 66]nueschen pernott, tge ainten cāfs ilg yrtâvell, ilg qual hē ainten ilg easchter, ainten cūoart oder lūng taimp vegnîfs, ell oder fia dēscendenza cūn clérâs pardetgias, tge â = d = ell vignia dô lâ fia contingenta part della jeárta é eing ruschânevell tschains â tenour cunaschienscha de hōnorevells hōmēns.

38

Enna jeárta degia vegneir jnventada.

Cūrtge crôda enna jearta, sche h = ênn ilg ilgs profsims paraints fāfusa limpidâr annavanct ublyas dé clamaar ilg lāudamēn, e quella jearta lāschear inventaar é eing quinct general dé pigliear sē. ainten cāfs aber tge ilgs yrtavells quēst [p. 67] beitg fāschesēn sche hē ilg Landamēn ansemēll cūn ilg dreitg ūblyâ dé andritzâr, tge quella jearta vignia inventâda, fumglianctamaintg hē ilg Maschtraall ansemēll cūn duas giroos ūblyas ainten mintgia partitzgiung dé elser é bûng: a tgeira haveir, tge â mintgin vignia tier lâ fia Contingenta part.

39.

Enna dôнна purtancta pôh per ilg fias freitg lâ part d':jearta dumandaar.

Degia â = d = eingnia dôнна purtancta fuainter lâ mort dilg fias hom per ilg freitg tge ella porta lâ fia contingenta part della jearta vegneir dô.

40

Cūrtge l'iearta ving duschpitabbla.

Vegnîfs ilg â daar ilg Cāfs, tge ilgs jertavels beitg paregnia, é ainten duschpétâ vegnîfsen per ênna jearta, tge leing eing oter volefs faraar oor

nerr leing lôtér volefs faraar oor, panfond leing efser pli tier paraint, é fumglianctas tgiosás sche degia alloura quella facultat vegneir inventanda, é á niging tier cúnafcheida anfignien giudéza nerr sentenza perfineida. ∞ Cúrtge aber ilgs yrtave's dôns é koaschts vegnielsen á Catshear sê per liearta, sche eilg ordinô, tge quell ilg quall sê metta aint per yrtavell, é cún dreitg vegnifs tschafsanto, oder sâroo oor, quell degia efser úblya tôtts ilgs koaschts [p. 69] dá purtár giu, sche dá quellas varts, oder caussa questa yas fúlsen, nerr yas sê fúlsen della anschatta anfignien lá feing fáinsa dônn della jearta.

41

Lá obligatztgiung dilgs viefs é viévas.

Cúrtge eing hóm môra, sche degia lá dôna ainten búnga = part tótt queilg dilg fias hóm haveir, muaglia, fôns raprâschantaar e laschear inventaar, é cúrtge ving partya eâra daar nôh = návant; la dôna degia eara háveir lá teartza part gúdoing, nerr vauzamaint, scâpit, oder pêrditá de tótt ilg háveir, muaglia é fôns etc. sche ilg hóm aber hávefs faitg eir cún giuyear, faar figertaats, pitining e sche degia lá dôna lôhtras [p. 70] piteir niging dônn. ∞ Sumglianctamaintg degia ilg hóm suainter lá mort della fia dôna ainten bunga part daar á ilgs fias unfancts, é laschear inventaar queilg tge á = d = ells ruschanevflamaintg toccha, oder á ilgs paraints della fia dôna sche ells ansemell nigings naturáls yrtavels queilg hé unfancts hávefsên. Cúrtge eing vief vóth fá maridaar, sche degia ell lám-prema dôna avanct gischtaar oor, é fumglianctamaintg lá dôna queilg dilg hóm ainten cáfs tge ell avanct dá délla marifs.

[p. 71]

42

Davart lá obligatztgiung dilgs Gúyafs.

Eá obligatztgiung dilgs guyas hé, Cúrtge eing per gúya ving dumando é confirmo sche hé ell per ilg fias saramaint úblya sên ilgs fias clients oder unfancts della guyadeya bung fleis é fidevfa vigilanza dé purtár nerr háveir ainten manieara dé scû fúfs fia áiggniá robba, acçiô tge ell láptgia, nerr pofsa avanct á Dia é per ilg fias saramaintg eara avanct ilg mônd render quint. ∞ nigin hé ublya dé piglier sê guyadeyafs, oter sche ving inventô e fleifsamaintg nádô tótt queilg tge hé avanct mang schâschângt [p. 72] é robba muvaditscha, é Curtge ilg gúyá dátt ilg quint sche degia ell ilg inventari á ilg Ôberkeit representaar é oor dá quell daar ilg quint; é eing hé úblya 1 Guyadeyas dá piglier se e butg plé ∞ eing guya nâh pôh beitg annuall sê delibâr della fia Gúyadeya, sche ell nâh ving beitg oder á riserva, sche ell suainter háveir dô ilg quint, dilgs fias clients, oder profsims paraints dá qúells ving delibaroo.

43

Davart Gyas mallfleisafs.

Eing Gûya mallfleisâ, quell degia vegneir strûfagiêa â tenour Cûna-schienscha dilg dreitg, â suainter ell stô mallfleisa oder â tenour dê scû ell mallfleisa fûfs stô [p. 73] lâ paya dilgs Guyas hé annual 10 plaperts. Sche eing aber stuefs eir nerr far viadi oor della tearra oder gronda fadeia, oder lâvour hâvefs, sche degia $\hat{a} = d =$ ell ainten ilg quint dilg Oberkeit lâ fia paya vegneir faitg; tôts quells, ilgs qualls hoñ Guyadeias degien annûal cûrtge ilg oberkeit hé cõnfirmo, avanct quell cûmpareir, é eing generaal quint daara, è quell ilg quall beitg cûmpara, quell hé â ilg dreitg crudô 1 \mathcal{H}

44

Quels oder tgi davefs vegneir Guyadô.

Unfanct ilgs quals beitg 15 onns vylgs, [p. 74] vievas, ôrfens dê quels tge nôhn beitg ilg fias fêrstandt, fuârts, vylgs, é parsungas privadas dê fias forszals, de quells tge fôhn eir ilg loûr saina basings é femñas las quallas hoñ beitg hõm, questas parsungas tôtas degien dilg maschtrâl é Oberkeit vegneir guyadadas. quell, oder tgi eing Guya dumõnda, sche degia quell guya, tge hé vegnia dumandô, vegneir cõnfirmô. nõuva aber ilgs basings dumondan, é dellas furnumnadas persungas, niging Guya giveischen, é oder eara beitg haveir vôlesen; sche hé eing Maschtral ûblya quellas â tenour cûnseilg dilg dreitg dê guyadâr. \curvearrowright quellas parsungas aber tge heññ guyadadas degien dê scû eara quellas tge heññ sott, nerr ainten lâ patru-nanctza dilg bab, [p. 75] saina cunseilg saveir, é voluntâat nerr cunseinti-maint dilgs guyas beitg hândlagiear oder navôth hândlagier nih ainten lâ teâra nih oor della tearra, é queilg tge quellas fôhn, martgieaden, oder tge vegnisen â handlagiear, tge quells, tge hoñ lâ patru-nanctza four dâ dels beitg cuntains heññ, sche degilg beitg haveir kraft.

45

Davart orfens, tgê heñ raschtôos davôs.

Cûrtge bâb oder mama môren, sche hé quell, ilg qual hé ainten vêtta, tge [p. 76] fegia ilg bâb nerr lâ mama ublya ilgs fias unfanct dilgs treer fê ainten hõnour, tge ilgs unfanct hâgien robba oder beitg. eilg aber robba avanct mâng sche pôh ell, oder ella, quella facultat dûfraar é galdeir é ilg galdamaint dê quella haveir, âncehâlôura tge lâ facultat schaschanct[a] é robba muvadischa nâh vignia beitg schvaitg, queilg hé schminûia, sondrên tge reshta dê scû gliêh inventô. sche aber ilgs unfanct crûdâfsen ainten malsognias, oder tge gielsen â scôla, oder amprandelsen eing maschtier sche pôh, oder pô ihlg vegneir mels mang vêdh lâ facultat, âncehâlôura cûn cunseilg dilg dreitg.

46

[p. 77] Ilgs orfens degien beitz vegneir tralâscheas.

Cûrtge viêfs oder vievas oor della tearra fê mareidén nerr fê mâridâlsen oder fchigliôh oor della tearra trêer vôlêfsén fche hênnilg úblyas ilgs loûr unfancts dé piglier cûn ells é quells treer aint hônôur é fche ilgs unfancts pâcha facultaat havelsen é volelsen dilgs genitours vegneir tralâscheas, fche degia eing Maschtrâl é Oberkeit hâveir bung âdaitg tge ilgs unfancts vignien beitzia tralâschêas, oder bab, nerr māmā tiêr persûader, tge ells dilg loûr agien tancet â ilg liâ lâschen, tge ilgs unfancts baing vignien traitgs = fê; fche éara [p. 78] ilgs unfancts fufsen dé bunga facultaat fche pôh bab oder māmā lâ facultaat segilg fchaschangt, oder robba mûvâditscha beitz muvantaar davent fônder â qui ainten lâ tearra galdeir, é dufraar â tenour lôur cûntântiênscha lâ f: h: bieschtgia nerr mûvaglia é maglia- retsch pôhnilg ells cûn cûnseilg dilgs paraints, oder dilg dreitg ftimaar é faar éna fôma, é ainten ilg Cumeing figeraar, ainten câfs dâ basings puscpêh dâ turnantaar.

47

Davart bratsch, peisâ é mâseirâ.

Hé ordinô tge ilg LândAmen dégia hâveir bûnga vigilangza é vurdaar tge ainten ilg nofs Cumeing, bratsch, peisa é maseira [p. 79] dâ Coira vignia dûfrô, é quell tge vôth vender oder cûmpraar tgê ell bratsch, peisa é maseira fatigieada dôfra é quell ilg quall bratsch beitz fatigia ainten vender oder cûmprar dufrels quell degia per mintgia gieada per 1 \mathcal{B} vegneir ftrufâgieâ queilg âschibaing quell tgi compra, fêu quell tgi venda nerr vandefs cûn peisâ, é maseira beitz fatigieda, quell deigia fainsa gratstgia per mintgia gieada 1 \mathcal{B} : efser crûdô, e quell ilg quall ving admonia, é fuainter lâ admonatzgiung falla quell degia pli ânnavâncet â tenour cûnâschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya. lâ tschuntgieasma segilg quella dâ fôns oder quella dâ faing degia efser 12 quartas.

48

[p. 80] Davart fchleâta markanzeya.

Quell, ilg qual fpetzgiareyas é fumglianctas marcânzeyas, oder pôma é dé quella fort, tge lôh tras ilg Cumeing = hom fâvens vênifs angano ainten nôfsa tearra purtâfs; quell degia quella robba beitz vender fainsa tge ell lâ fia marcânzeyas, oder robba dé duas hômens della nofsa tearra: ilgs qualls per queilg vignien substujas: lascha ftimaar quant ge vâlla; quell, ilg quall aber vandêfs fainsa tge vingnia ftimo dé fêu fê loûra hé deitz quell degia lampremâ gieada 1 \mathcal{B} : efser crûdô e lâ feconda gieada,

ſche ell ſurpafsa 2 \mathcal{B} eing ilg qual à quells datt quatier vôleſs quella robba purtaar [p. 81] àntuorn, é vendont avanct tge lâ legia ſtimada dé ſcû avanct hé deitg, quell hé lâ madéma páguiâ crudô.

49

Davart faar úſchtareya.

Qüell, ilg qual vòth faar uſchtareya, quell degia daar ênna figertaat, tge ell viglia per tòtt ilg ònn faar uſchtareya, e vigliâ à mintging ilg qual hâgia dá payear, à tenour ilg ſias baſſings daar, é queilg per ilg peyamaint oder prietsch dé ſcû deing ludevell Cûmeing hé meſs ſê, ſchanto, nerr ordinô, é ſchi eing dé quels vegnifſen à ſurpafſâr, ſche degia quell, ilg quall hô faitg figertat ſcû ainten tetell della ſia figertât 9 \mathcal{B} eſſer [p. 82] crûdô. e degia eara tigneir, oder haveir públicâ úſchtareya é daschpêras eara tòts quels paitgs é condixtgiuns tge eing lûdevell Cûmeing ordinescha degia vegneir observô, é ſuainter vegnia; degia eara ilg veing beitg plî tgear pudeir daar tge dé ſcû deing ludevell Cûmeing vegniâ tâxô, oder cun ell pactô: e dêgia eara niging ſchleat veing pudeir daar ôra é ſche ell queilg vegniſe à trapafſar ſche degia ell per mintgia bareilg 1 \mathcal{B} eſſer crûdoo.

50

Tge niging ilgs unfanctſ é parsungas privadas dilg lôur ſpiert, queilg hé beitg intelligentas, à ſias agien intereſſs ſurmagnia.

[p. 83] Hé ordinô, tge quell, ilg q(a)u[a]ll à ilgs unfanctſ, parsungas guiedadas, é parsungas ſainſa ſpiert ilg lôur voleſs pigliêr = giû cûn pang alf, meila, nouschs, péirâ, pitzgniouctas, veing, crômareyas e ſumglianctas tgiosas, quell degia per mintgia gieda ſainſa gratztgia 1 \mathcal{B} : eſſer crudô.

51

Davart vender granetza é pullmaint.

Eing ilg quall granetza oder pullmaint venda oder vendar vòth, quell degia dé ſcû per ilg daneer blòtt vender ainten manicara dé ſcû dilg Cûmeing ving ſtimô oder lûya; ſênn ſpeittgia aber pòh eing vendâder per tanct ſcû \mathcal{B} : 6 ſênn mintgia ſteer câtschea ſê é plê beitg, anchaloura [p. 84] degia ell daar tge legia lâ ſia vallêta. Curtge eing aber lâ robba vhéi oder vârdâ é compra, ſche degia ell quella robba payear ſainſa contra-diſſiung, tge lâ legia bunga oder ſchleata.

52

Quell ilg qual ainten furvetsch fameilgs ê fanscheallas
fê = gnia.

Eing fameilg, oder fanscheala ilg quall, oder lâ qualla avanct ilg taimp voh oor dilg furvetsch fainsa sufficienta caûsa é fainsa voluntaat, oder consens dilg fias patrung ê patrunga, â quell oder â quells degia nigina paya vegneir dô alincunter aber curtge eing fameilg oder fanschella fainfa giuschta caûsa dilg furvetsch vegnifsen licinstgieâs â quell oder â quella degia lâ paya antiera arivâr; curtge allôura eing fameilg [p. 85] finoo, oder fanscheala finâdâ oder fameilgs dê l = alp dilg patrung voh davent, curtge eing oder eingnia hê finoo, oder finada, quell nerr quella degia fainsa gratzgia 1 *Bj*: efser crûdô oder crûdadâ.

53

Quell tge peglia dâneers fênn fâyeâr.

Hê ordinô tge quell ilg quall fênn fayeâr oder fênn lâvôur vegnifs â pigliar daneers ê beitg stefs aint, quell degia quell daneer puschepe tûrnantâr, é anck ilg teartz phenig tier. Stuefs ell aber daar pens â degnia nerr dá tôt taimp, fche stô ell daar ilg dobbell pens, é â mintga stimidour per fia paya 2 bz. é aschibaing eara â quell tge hô dá treer aint 2 bz: per queilg tge ell hô antardô ilg taimp.

[p. 86] Sumglianctamaintg degia vegneir faitg, nerr tignia cûn las femñas, las quallas daneers peglien fênn raschlaar oder fênn lâvôur ê beitg statten aint. é quell ilg quall magliaretsch, oder robba pegliâ, quell degia daar pens per ilg teartz phenig, ancchaloura degia ell â ilgs stimidours é â ilg creditour daar lâ paya dê scû schon deitg hê. é degia eing ilg quall fênn fayeâr, oder fênn lâfraar ampurmetta daneers, é beitg statt aint, â ilg lâfranct daar pens dê scû fêoura; queilg hê vice versa.

54

Quell ilg qual daneers peglia fênn nuôarsas.

Curtge eing peglia daneers fênn nuôarsas é beitg pôh staar aint, quell degia fênn quel taimp, fênn ilg qual ell lafs [p. 87] nuôarsas hâvels davia daar, ilg daneer â ilg cûmprader dellas nuôrsas pûschpê metter nerr turnantaar, é per mintgia teschta 1 bz. tier. Stuefs ell aber daar pens, fchî pôh ilg hôm dellas Nûoarsas hâveir lâ létgia trancter, nerr dá tôt fia muvaglia hâveir é fons, dê lâschar stimaar per ilg dobbell pens per ilg fias daneer, ilg quall ell fênn quellas hô dô.

55.

Vignien qui suainter las feschtas, dumeingias, é firoos
cúmandoos.

Stante ruschanevflamaint per ilg amprem é avant tóttas tgiósas lá
hônour dá Dia degia elser venerada é lúdada é dilg christiaug vegneir
promoveida, é per queilg particulármaintg senn ilgs deis dá feschta du-
meingias é firoos degia ilg cristiang beitg sùlettamaintg dê tóttas [p. 86]
lâvôurs lê absch = tigneir, sonder eara ainten tottas maniearas á ilg far-
vetsch dá Dia attendar, de scû eir alla fointgia Melsa, é staar a quella
fumglianctamaintg á ilg priedi, é ôtras bungas ôvfras lê filsigier de excer-
citaar é degien questas qui suainter scrottgias feschtas, dumengias é firoos
á pulseabell, vegneir tigneidas, observadas, é fantifigiéadas. Ilg amprem
tottas dumeingias ainten tott ilg on̄n, las f: f: feschtas dê Christi Jesu dê
scû Nadaal, Paschqua, Tschuntgeafsma é sùainter lās feschtas ilgs profsims
duas deis ~ Item Ansâinzâ curtge nôfs Signier hé ya á tchiell, totts ilgs
deis dá nofsa = dônnā

totts ilgs deis dilgs Apostels.

lá Conversiung dá f: Poöl.

vendêrdê fointg avant meatz dê

[p. 87] S: Gion Baptischt.

S: Maria Magdalena.

S: Dúnô dá staat.

S: Lurintg.

ilg dê da S: Michael.

ilg dê da S: Lucy.

ilg dê dá tóttas ilgs Sointgs, numnasointgia.

ilg dê suainter, tge hé ilg dê dilgs moarts oder ilg dê dellas
ormas avant meatz dê.

S. Catharina vulgo Câtreingnia.

S: Flureing.

S. Brigitta.

S: Plasch.

S: Cârli.

ilg dê dá S. Sebastian.

ilg dê dá S: Antoni de Padua.

S. Antoni vulgo Antieni ávaat.

hé eara ordinô tge senn eing dê dá Dumeingia oder firoo niging boof
niging tgiavall degia vegneir mels fôtt sehtpierpp, é eara nigina roda dá
muleing [p. 90] degia senn ilg dê della fointgia Dumeingia eir oder vegneir
muvântâdá, é quell ilg quall vegnifs á surpafsâr, quell degia pèr mintgia

gieda 2 \mathcal{B} : vegneir kyschtyâ. ê queilg tge partignia tier allas dumeingias ê firoos degien pli ânnavanct vegneir kyschtyas â tenour cûnaschienscha dilg dreitg era nigina lâvour ê beitg schuênscher avanct tge nâh segia fchtgeira noitg \curvearrowright Pliañavanct quell ilg quall fênn eing dê dâ dumeingia oder feschta = gronda, giefs ora dilg Cûmeing lainfa tgiôsa dâ gronda importantza ôder schigliôh cûn lâ fisâ giefs â tgiatscha, paschtgiâfs oder otras fumglianctas tgiosas pigliêfs â mang, nerr falcchefs avanct ilg furvetsch dâ Dia ê avanct tge quell nâh terminêfs queilg hê avanct tge ilg furvetsch dâ Dia nâh fûfs perfinia, quell degia per mintgia gieada per eing \mathcal{B} : vegneir [p. 91] struffagiea ê quell ilg qual fênn ilg dê della fônda fuainter tge gliêh tâtgeâ d' = Ave Marcia lâ feira fê lâfchâfs câtaar oder fe lascha cataar â eir cun manâdeiras, oder ôtras lâvoûrs â faar, quell degia per mintgia gieada 1 \mathcal{B} : elser crûdô.

56

Davart blaschtemas ê pleets da schmaladixtiungs.

Quell ilg quall, hôm oder fêmma per ilg elser dâ Dia girâfs, dê scû per ilg côrp, andiraar, marteri, sanck, playas dê Christi Jesû, per lâ beattissima purscheala Maria, oder per ilgs Sointgs oder affruntadamaintg oder beffagioûsamaintg dê quels vegnîfs â baterlaar [p. 92] quell oder quella degien plê tgê ângûal vêdh la robba vegneir kyschtyas, tge legien terriers, oder fulaschtiars â tenour cunafchienscha deing Oberkeit.

57

Curtge eing darscheader oder dilgs dôdisch, oder ilg gebell oder schigliôh eing dilg Cumeing eing cunseilg, oder secretetza scôfra nerr pâleîsa.

Totts quells, ilgs quals ênna sacretetza scôfren, degien â tenour cûnaschienscha dêing dreitg vegneir struffagieas, tge legia vêh = d = lâ honour, facultat ner vêtta â tenour dê scû ilg falonder hô fâloô.

[p. 93]

58.

Quell ilg qual bab ê mama, feir ê feirâ pluncta, oder quells schmaladescha, oder â fê fêtzi dêi maal.

Tôtts quells, ilgs quals vegnîfsen queilg â faar, degien â tenour encunaschienscha dêing dreitg vegnier kyschtyas, â tenour las circumstangzas dilg falamaint, tge legia vêhd facultât, honour, oder vêhd lâ vêtta.

59.

Davart ilgs âleitgs finaar aint oder eir â baselgia.

Hê ordinô tgê quell hôm ilg quall fuainter haveir â tgiesa manoo

lâ fia [f. 94] spoufisa ê beitg dâlunga fuainter viglia e lûdevfla ysangza ainten bafselgia lâscha ensinâr = aint, quell degia fainfa gratztgia 1 *Bj*: efser crudô, ê fuainter alloura tanct e tanct ûblya dê lâ manaar ainten baselgia dê scû foura hê mânsunô.

60

Davart mintgia fort differenzas. ê dabâtts, aschibaing ainten piglier fê lâ pasch, faar faar pasch /: tge hê figeraar:/ scû ainten quella romper, ainten tge manieara dê fê cöntgneir.

Sche vegnifs â daar ilg câfs, tge eingnia, duas, treis oder plê parungas vegnisen ainten dischcordia ê fê batefsen léing lôter, sche eilg ordinô, tge quels, ilgs qualls, dâschpêras lê tgiatten, oder frâtânct dê scû ilg [p. 95] dabâtt kôtzâ tier vegnisen tapframaintg ê dâ d': hómens degien dûschtaar, quellas parsungas, lâs quallas hên̄n ainten ilg fchtgiandell degilg eara per ilg lour saramaint admoneir, tge ollas ainten fuôarma â ilg dreitg figereschen ê curtge eing per lâ teartza gieada vegnifs âdmoniâ pâsch dê daar, ê beitg figeraar vôtth, sche hé quell tall fainsa gratztgia 1 *Bj*: crûdô, ê â tenour, tge causa della fia mala ûbadienscha, ilgs dons fulsen davantoos, sche degia ell pliannavanct â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya, curtge eing aber ainten ilg fias disûerden fûgâ, nerr raptgia, dê scû rapt = gious continuafs, e beitg oor dilg tgêa volefs laschear, nerr beitg fê render vólêfs, sche degia quell [p. 96] taall vegneir faitg perschunier. ê sche ell dê quels, ilgs qualls ainten ilg dabâtt doschten ~ /: fuainter davantada teartza admonitzgiung ê beitg figeraar volefs:/ ving plunctoo, sche degia ell piglier ainten baing, ê daschpêras ell tôttis ilgs koafchts purtaar giû, ilgs quals câusa della fia malla ûbadienscha lavafsen fê oder giêfsen; hennilg aber ilgs circumstandts beitg fearms hâvondâ, sche degilg ells ilgs profsims vaschings per il lôur saramaint admoneir, ê per agict clâmâr, e quell ilg quall beitg ilg fias miglier fleis metta dalunga dâll: oura fuainter davantada admonitzgiung quell hê fainsa gratztgia 15 *Bh*. crudô ê tenour lâ circumstanza della tgiôfa degia ell ainten nerr vêhd baing ê hônour â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya. Cur tge aber [p. 97] las parteidas tier ilg dreitg hôn̄n figeroo sche defis ilg ells tascheir, è anch tge l'eingnia parteida lôtra schmanzaserafs, nerr fêfs mântêir, sche degilg vegneir tâschîâ, vegnifs aber quest dâ léingnia nerr lôtra parteida furpafô, sche degilg ells per eing romper lâ pâsch oder â tenour ells fê depurtô vegneir struffagiedas.

Quell, ilg quall rompa lâ pâsch, tge legia cun pleets, oder cûn faitgs, quell degia 9 *Bj*: vegneir struffâgia. ê quell, ilg qual fôh sanck fuainter lâ pâsch faitgia, quell degia vegneir piglia giud baing êt hônour

ê pli ânnavanct vêhd la robba â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneur kyschtya.

61

Davart fallas dâ fank.

Curtge eing fôh fanck â lôter, fche degia [p. 98] quell per 2 Rangschs vegneur kyschtya ê quest kaschthey oder falla degia lâ meâsa â ilg Maschtrâl, ê lâ measa ailg cumeing tutgear nerr vegneur tier, degia aber enna falla dâ fanck ainten tearm dëing ônn ê meatz vegneur muvantâdâ, nerr câtscheada ê faitgia oor, ê ainten câls tge ainten quel taimp ving lâ beitg faitgia oor, fche degia ilg lândamen haveir pears ilgs fias dreitgs. Sumglianctamaintg degien lâs fallas dilgs goôds eâra ilg meatz â ilg Lândamen ê lôter meatz â ilg Cumeing pertigneir, queilg hê quellas fallas dilgs homens, nerr pievell dilg Cumeings; queigl tge aber easchters surpalsafsen oder fallas dê good tras surpalsamaints dê easchters, tge daventaar pudêfsen, quellas degien fûlêtt â ilg Cumeing pertigneir ê tancet = ê = tancet degia ilg Landamen efser ublya per ilg fias lâramaint fumglianctas [p. 99] fallas dilgs fulaschters, aschi baing de fcû dâ quells dilg lyâ oder dilg Cumeing dê treer aint.

62

Davart firêidas.

Quell ilg quâl â lôter fôh fanck, ê firescha, quell degia â tenour ilg dônn, tge ell hô faitg, â tenour cûnaschienscha dilg dreitg vegneur struffagiea ê pênoo.

63

Davart treer ârmâs, queilg hê piglier ainten mang.

Quell ilg quall têira oor êna ârna dâ tgê fôrt effer fâ viglia, quell hê crudô 10 B. a fumgliancta pagnia hê eing sottapocashta oder crudô per êna [p. 100] schlaffâdâ oder per enna pugniada.

64

Curtgeing il quall dôschta vegnifs damnifitgia.

Ainten fumglianctas câls eilg ordinô, tge curtge eing fidevflamaintg â miglier pudeir doschta, ê vennis damnifitgia, oder fria, fche degien quells, ilgs qualls cûlpevels tôttis ilgs koaschts purtâr giû e pliannavanct â tenour cûnaschienscha dilg dreitg vegneur struffagieas ê eâra las dôglianctzas purtaar giû.

65

Davart treer crâppâ.

Quell, ilg quall ainten êna diferenza [p. 101] peglia fê eing crapp, ê anck tge ell fêtscha niging dônn quell hê crudô 10 B.

Curtge ell aber ilg crapp betta nerr teira oor damang, fegia tge ell fetscha donn oder beitz, fche degia ell â ténour cunaschienscha dilg dreitg vegneir struffageia.

66

Quell, ilg quall hê parciâal ainten eing fchtgiandell.

Quell, ilg quall ainten eing dâbâtt avanct tge vêir sanck véhd ilg fias paraint dê sanck femolsa parciâll, quell hê 1 *Bj* crûdô e plîannavanct a tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir suainter tge êl fuss ftô de donn degia ell kyschia.

67

Davart quels tge hênn mâlûbadevels avanct ilg Oberkeit.

Quells, ilgs qualls avanct eing dreitg mâlûbadevels [p. 102] fê metten, degien â tenour cûnaschienscha dilg dreitg vegneir struffageias ê quellas fallas tôcchen neer partignien tier â = ilg = dreitg. vegniss eing aber dê tâl maniera â = d = efser violent, neer strepitôus, tge ilg Lândamen e Oberkeit lâvâr = fê ftuefsen, fche hê quell tâl â ilg Cûmeing crûdô 5 *Bj*

68

Quell ilg quall fê absantéscha, ê nâh votth beitz figeraar.

Curtge eing suainter êingnia davantada admonatzgiung, tge ell figeraâr degia, tschafsâls giû ê vegnifs fê â fablentâr, quell hê fainsa gratztgia crûdô â ilg Lândamen ê â ilg Cumeing 5 *Bj*:

69

Davart purtar ârmâs avanct eing oberkeit.

Quell ilg quall avanct eing dreitg cun ârmâs [p. 103] beitz cunvagniévflas vegnifs â cumpareir, dê scû cûn enna figeir, cuntgidella ê fumglianctas, eara curtge eing purtels duâs ârmâs que ilg hê purtaar quell hê â ilg Cumeing ê â ilg Lândamen crûdô 1 *Bj*: fumglianctamaintg hê crudô eing, ilg quall fumaglianctâs ârmâs oder gaffens porta ainten bafselgia.

Item quell, ilg qual ainten ilg Cumeing porta eina ârmâ, ftillet, oder cûnteal ainten lâs tgiotschafs, ilg quall hô lâ teyâ mâ beitz oor = ansôm cûn ilg ftuers ilg spitz cûcartt, quell hê eara â ilg Lândamen ê ilg Cûmeing crûdô 1 *Bj*:

NB. ainten ilg starteett tûdeschgt hê ainten questt pintg quell plêtt tolchen: quest antaleya ia de scû foura eing ftilett oder arma cûrtâ neer malvuglia cunteal.

Davart ârmas zûpâdas.

Quell, ilg quâll gâffens zûpoos vegnîs â [p. 104] pûrtâr de scû êna fisa, roba dâ fiâ, oder eing cûnteal dâ laitg, ê ainten eing schtgiandel vegnîs â dâfrâr ê eara âschibaing quell tge eing groob oder malavûrdô gâffân avertamaintg, oder zupadamaintg eara quell tge porta eing spies, hâllenbaarts, fisâs ê sumglianctas ârmâs neer gaffens, â ainten eing dâbâtt volles dûfraar, quell hê crûdô *Bj* 5 ê pliannavancet degia ell â tenou[r] cûnaschienscha deing dreitg vegneir kyschtya.

Davart pleets ingiûriôus.

Staute tge quell omnipotaint Dia â ilg christiang hô dô ilg fias intelleig, tge ell ilg fias deir faar ê operaar, ilg tótt dûfraar degia ainten hõnõur da Dia, ê eara ainten baing dilg fias profsim, allincûnter aber ilg capitâll innamey tier mâlpârdertas parsungas vaal, oder graadt ilg contrari ôpârêscha, ê úscheya pulseabell tge tras schleatas, ê dê strôff meritevflas parsungas oder g = liângas, fâvêns â igls timorâts, ê innocents [p. 105] christiângs lâ loûr hõnõur schminueida, ê trâs pleetts ving piglieada. acciô dâmai tge sumglianctas schleats invill = gious ê taglianctas pleets legian strûntgias. Sche ordinainsa noûs, tge quella parsunga, lâ qualla dey mall dilgs fiâs profsim, tge ella fûfs úblyada, oder stuefs raclamaar, oder tûtgier lâ bâtgietta, quella oder quellas parsungas degien â tenour cûnaschienscha deing dreitg vegneir kyschtyadas. Suainter aber tge â = d = eingnia parsunga hê cûnâschia dê tûtgier lâ bâtgietta, sche degia quella 1 *Bj*: efer crudada, tge legia, tge â = d = ella vîgnia tschintgitgiâ oder laschea fiêva dê faar tûtgier lâ battgietta oder beitg. aber per enna raclamada sainsa tge nâh vîgnia enconaschia dê tûtgieri lâ bâttgietta, deigi niging *Bj*: per strof efer crûdô. √ Stuefs aber ênua parsunga faar enna raclamada cûn eing palleis oder aveart saramaint, sche hê quella crudada 2 *Bj*: e pli anavancet â tenour tge fûfs ruschanê, suainter encunaschienscha dilg dreitg degia quella [p. 106] parsunga vegneir kyschtyada. √ Cûrtge alloura eing, oder eingnia per lâ seconda giêda cûn deponia saramaintg stuefs raclamaar, tge legia â quell soûra, oder antecedent, oder schigliôh â = d = eing oter, sche hê enna sumgliancta parsunga dobbli pagnia, de scuoura crûdada e pliannavancet degia alla â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir struffagieda. √

Vegnis aber quella parsunga per la teartza gieada â fé vansâr, tge olla ilg fias profsim cûn saramaint stuefs scûlpâr tge legia ilgs antecedents, oder ôters sche degia quella tâlla parsunga vêhd = baing â d = hõnour

vegneir struffägieâda, â tenour baing stimâr dilg dreitg degia eara êna lumgliancta parsunga dâ lôhdavent tier niging ufficy per nigina pârdêtgia neer tier niginas otras tgiôsas honorevflas vegneir duffrâda.

Hê eara ordino, tge quell, ilg qual dey nerr tschangtscha mâl dilg fias profsim, tge segia maschtg[p. 107]iell oder femna, tge quell, oder quella tâla degia della anschatta della litta anfignien perfineida /: queilg fia pagnia :/ ê eara ilgs koaschts della fia contrapart e per bischtangd oder gûya, tge ving ântaleitg per duas parsungas efser ûblyeada â purtaar giu.

72

Curtge ilg instanct, neer part prema fûfs ainten côlpa.

Curtge eing, oder eingnia lê volefsen plânscher per parollas ingidriuousas, tge êncûnter dâ: d'ells d(r)eitg oor fûfs, ê alloura ainten letetzi beitg fûfs, neer vegnifs â = d = êfser â tenour ilg deir odêr tschântscheâr, sche alloura degia quell tgi plânschâ purtaar giû totts ilgs koaschts ê eara vegneir, â tenour circumstangtza della tgiôfisa, la quâlla lênn ell vegnifs, struffagia.

73

[p. 108] Davart schmanzasêrâar oder faar manteir.

Quell ilg quall eing ôter schmanzasêrêschâ ê fulettamaintg schefs: tê deyst mansignias, quell degia per 10 B: vegneir struffagia, vegnifs aber ilg planscheâder â haveir mântiâ oder deitg, nerr faitg lâ mansignia, sche degia ell = letzi tôttis ilgs koaschts purtâr giû ê â quella lê soûra numnâda pagnia efser crûdê ~ Curtge eing aber ilg fias profsim cun greavafs parôllas schmansaserescha, nerr fôh manteir, sche degia quell â tenour eunaschienschâ dilg dreitg vegneir kyschtya ~ hê eara ordinô, tge cûrtge eing ving avanct dreitg, ê per pleets planscha, schond tge quells pleets fufsen dischcurias trancter lâs parts, aber fulettamaintg êll cûn pardetgias pofsa beitg âmpruâr oder faar aveir ~ sche alloura degia eing hönorevell dreitg fânteir planct ê rischpôschta, ê faar neer ordinaar â tenour lâs parsungas [p. 109] ê efser dê quellas, queilg tge dreitg ê ruschanevell pâara.

NB. qui ving antaleitg â tenour consideratztgiung dellas parsungas.

74

Davart difshônôraar êna giouf = na.

Quell ilg quall enna giouf = nâ oder êna vieva difshonorescha, quell hê ûblyâ quella dâllo = ura ôder taimp davent, tge ilg faitg ving alla g = liêsch, oder pâleis, anfignien tge lâ pagliola hê palsâdâ dê fuschtentaar. pôh ell cûn ilgs paraints sé accordaar, tge êll ilg fuschtentamaintg dê della pofsa daar ainten tgieasa, sche eilg baing ê dreitg, nôuva

aber beitz, sche stôh ell élla mintigneir ê fuschtentaar ainten lyâs noûva deing lûdevell oberkeit ving ordînô.

Item: curtge êna dôna maridâda falla, tge ella lôh = trâs stuefs eir davent dilg fias hòm sche degia quella vegneir tigneida dê scû [p. 110] foûra deitg dellas giouf = nafs. ∞ quell ilg qual falla cûn eingnia lâ qualla schon vedavanct vêva fallôo, quel degia daar â = d' = ella ilg quartier noûva ell baing painsa, ê queilg dilg taimp dâvent, tge ilg fall hê vegnia scûeart anfangnien tge lâ pâgliôlâ hê pafsâda, ê quell hê â nigina ôtra falla ûblya ∞ ancchâloura âdegniâ curtge eing falla cun eingnia tge quella segia dâ tgê stanct, tgê ellâ segia, sche hê quell ûblya dalunga suainter la pagliola ilg ûnfanct dâ piglier ê treer = sê dê scû eing bab hê dâ fâar oder faar degia. ∞ hê ordinô, tge cûrtge eingnia per saramaint dâtt eing unfanct â = d = eing /: queilg hê tge ilg unfanct segia fia / ê quell beitz cûntaint fûfs, fonder ilg faall fênn eing ôtter volefs impôner, sche degia eing ludevell Oberkeit ainten quella tgiosa oder câs faar queilg ell baing painsa, oder queilg tge ell baing schmingnîâ â tenour las circumstangdzas dellas tgiôsas; ê â tenour eing cun clêra e sûfficienta vardaat mêtta avanct degia quell haveir ê galdeir [p. 111] tge hê, eser favoria.

Item: lâs pênas, pâgnias, nerr strôfs per ilgs fôurs nomnoos muteifs, hê dê cataar ainten ilg plâtt oder fylg = folio 158, e artetgiell 113.

75

Quell ilg qual tgiatscha fy = â = d = eing gôod.

Quell ilg quall tgiatscha fy = â = d = eing gôod paac oder bleâr, tge lôh trâs â = d = eing lûdevell Cûmeing dônn vegniîs faitg, quell hê fainsa gratztgia 10 *Bj*: crûdô ê â tenour ell dônn havefs faitg, degia ell pli annavanct â tenour encunaschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya.

76

Quell tge eing litigious sctgiândell anscheva.

Quell, ilg qual eing sctgiândell scûmainsa [p. 112] cun pleets, oder cûn faitgs, quell, oder quells hênn ûblyas tôttis ilgs koaschts dâ pûrtaar giû della anschatta anfangnien lâ moart dilg hòm e queilg â tenour encunaschienscha dilg dreitg.

Quel, tge comittes eing fall ê cun robba nâh havefs beitz dâ payer, oder niginâ figiartaat survegniîs, quell degia ainten baing ê = d = honour â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir struffagia ê pli annavanct degia â quell nih fidangtza, nih saramaint per ilg havegneir vegneir cunaschia.

77

Quell tge falla ê nâh ferênda beitzg, oder semetta beitzg fôtt.

Hê ordinô, tge quell ilg qual eing delict hô cumefs, oder cûmêttels ê nâh vôtth beitzg se fottametter, ê cun dreitzg nerr fantienstgia pearda sche hê quell tâl per mintgia [p. 113] fûrsprecher 4 plaperts crûdô fainsa lâ falla, ê speisas dâ dreitzg, ilgs quals plaperts tûcchen nerr partignien tier â ilg Oberkeit ~ Curtge aber ilg Landamen oder ilg gêbell vegniſen â planschêr encuncter eing, ê alloura perdefsilg, sche stonnilg ells ilg koascht de dreitzg purtar giû.

NB. quell pleet fê fôura fûrsprecher: hê bischtanct.

78

Quell, tge per eing efse, oder baing eing faramaint ftô faar.

Hê ordino, tge cûrtge eing per eing efse, oder baing ftûefs faar eing faramaintg, sche degia $\hat{a} = d'$ = ell tearm vegneir dê, tge ell pofsa baing fâ partartgiear, anfignien ilg teartz dê avanct meatz dê ainten ilg quall dê êll alloûra stoh faar ilg faramaint, sche ell nâh fê hê beitzg ôter partartgea. Sche aber $\hat{a} = d = \text{eing}$ [p. 114] ving cunaschia ilg faramaintg, sche oïlg ordino, sche ell viglia faar, pofsa ell faar, notva beitzg sche pofsa ell furdaar ilg faramaint alla contrapart, tge quella pofsa faar ê hê ell, quell ilg qual, â ilg qual alla antschatta hê vegnia cunaschia tier ilg faramaintg, lâ lettgia, sche el vôtth ilg faramaintg déponnêr, sche pôh ell spatzi ner tearm haveir anfignien ilg teartz dê dê scû fê fôura hê deitzg ~ Sche aber ell alla contrapart vôtth ilg faramaintg furdaar, sche degia ell haveir lâ lettgia fenn ilg puncto suainter trattgia fantienstgia oder piglier lâ lettgia, sche el fetzi ilg faramaint viglia faar oder alla contrapart quell furdaar, ê quell, ilg quall ilg faramaintg degia faar, quell pôh haveir tearm dê scû fê fôura dilg faar, oder tralaschear.

NB. quell â puncto suainter tratgia fantienstgia vôtth deir: â puncto suainter efser ancunaschia ilg faramaintg, degiell piglier lâ lettgia:

79

[p. 115] Dê = scû dovesf oder degia vegneir fê depurtô
avanct ilg Cûmeing.

Cûrtge ilg Landamen, ilg statthalter, oder schigliôh eing vasching, nêrr fulaschtier ansatzê avanct eing lûdevell Cûmeing vegniſen â purtaar, sche hê mintgintg ê scading ilg qual fenn ilg Cûmeing vegniſen oder ving dumandô ublya per ilg fias faramaintg tier quella tgiôlsa dê cûnag = lier queilg tge $\hat{a} = d = \text{ell}$ baing paara ê dâ lôh davent tascheir ê quells ilg

quals vegnisen dumandôfs lâschar baterlâar. fênn quell meinî aber, tge ving lâ pluralitaat, tier queilg degia vegneir raschtô, ê fleisâmaintg vegnia suainter.

quell aber ilg qual suainter ell eser admoniâ avanct ilg Cumeing beitg tâschefs, beitg tâtlâfs, oder beitg volefs vegneir suainter /: tgê hê beitg sê conformaar alla pluralitaat:/ quell [p. 116] tal degia dâlloûra davent fainfa gratztgia per eing \mathcal{B} : vegneir struffagia, ê pli annavanct â tenour lâ fia malla ûbadienscha vegneir struffagia ê kischtya, e quell ilg quall avanct ilg Cûmeing ving domandô, quell pôh eara ilg fias mein icûn prudientscha ê perdetetza dêir ê curtgîn stôh faar ilg meren, tge legia dâ tigneir fê ilg mang oder lâs vouchs de dûmbraar, sche degia mintging per ilg siêas faramaintg eser ûblya lâ fia vouch da daar noûva ell ruschanevell schmegniâ oder dê scû â = d = ell ruschanevell pâra.

hê eara ordino tge ainten ilg nofs Cumeing degia anqual eing maschtgiêll per tgiêsa oder per câfâll pudeir vuschagiêr, nerr daar vouÿsch, ê beitgia plê. \curvearrowright Cûrtge fûfs enna tgiosa dâ gronda importangtza dê purtaar avanct â = ilg Cumeing, sche degia mintging, ilg qual pôh beitg daar vouch ê eara ilgs fulaschtiars baings tge ells fersivsen ainten lâ teârta anchaloura zapaar giû. quell, ilg quel scoufra, oder paleisa [p. 117] queilg tge ving faitg avanct ilg Cûmeing, cûrtge eing Landamên giveischa, neer domonda, tge queilg degia vegneir tâschia, quell dêgia â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir struffagia.

80

Davart ênna defenstgiung, ilg pô = fêfs dê mintigneir. =
NB. ôfsâ ving deitg præscripstgiung.

Enna defenstgiung /: queilg hê præscripstgiung:/ dâ deingnia tgiôfsa hê, ê degia eser 12 ônns 6 eamdas 3 deis. \curvearrowright Curtge éing aber fûfs traitg oor dilg pâêis e ainten cûâart oder lûng taimp vegnis, ê cûn breâff ê sâgiâl, clerâs ansagnias oder tras persungas de consideratziung, ciô = hê dê fêdê ê dê tema dâ Diâ avonda fâschefs haveir, oder avongdâ mûfsâfs fê, sche degia â quell ilgs fias dreitgs eser præservôs vêh dâ tôttis quells, vêh dilgs quals ell enna prætenstgiung hê, zûar adêgnia â tenour cunaschienscha dilg Oberkeit.

81

[p. 118] Cûrtge eing êaschter fâmareida ainten nofsa Teârta.

Eing ilg qual ainte nôfs Cûmeing pêglia dônna, neer pigliâfs dônna, quell pôh queilg, tgê hê tgiôsas muvaditschas âvanct mang manaar davenct, aber sufficientamaintg qui ainten nofsa teârta figeraar a fias taimp dê turnantaar \curvearrowright baings schaschangds degia êll beitg muvantaar avanct dê e

ònn ê aschibaing tgê dê ê ònn fufs pafsò ê èll cûn lâ fia dôna nigings unfancts hô, sche degia èll lâ robba schafchancta dêlla fia dôna fainsa fias cûnfeilg ê dilgs profsims paraints dê = d' = ella cûntantiênscha beitg schmûntaar davent. ∞ hön ilg ells aber unfants ânsemell, sche pôh ell quell fôns, ner robba treer dâvênt tge legia lâ fia dôna ê paraints dê dêlla cûntaints oder beitg; anchalouira tge ell lâ fia dôna figerescha fufficienta [p. 119] maintg per sia facultâtt â tenour de scû se fôura hé deitg, ê dê quella sôrt, oder specia, tge ell hô vandia, eara cun della fumgliancta specia oder elser, tge vignia figéeroo.

82

Dâvart daar ê piglier tschâins.

Quell ilg qual daneer blött per tschains amprestta oor, oder otras sumas ainten tschains andretza sê, quell degia beitg piglier plê tschains, tge annual per mintgia Rângsch 3 X, queilg curtge ilg debitadour lenn quell dê fênn ilg qual crôda ilg tschains, porta ilg tschains ainten daneer blött. fûfsilg aber tge ilg debitadour ilg tschains beitg ainten daneer blött fênn dê ê tearm dê scû sê fôura hé declarô vegnifs â mettêr, sche pôh ilg Creditour alloura da lôh davent treer oder far quinct 1 bz per Ransch, e ple beitg ∞ queilg aber tge partignia tier â tschains [p. 120] dâ fôns per fons ratschieat, tschains dê léchen oder livell breaffs dâ tschains queilg ving laschea ainten ilg fias krâft ê inpregiûditgiedas, oder inpregiuditgyâ; e quell, ilg qual peglia plê tschains, tgê dê queill scû sê fôura statt screitg, quell degia fainsa gratztgia per mintgia 20 R: eing $\mathcal{B}\mathcal{J}$: vegneir kyschtia.

Quell, ilg quall aber vôtth laschear payear ilg tschains cûn faing, granétza, pulmaint, biêschtgia, oder schigliôh cun otra valeta neer rôbba, sche degia queilg tge ving dô, nerr piglia vegneir stimô alla valletta dilg dâneer oder scû per ilg daneer blött ∞ sche aber zûpadamaintg plê tschains vegnifs piglia oder dô, sche degia ilg debitadour oder creditôur per lâ pagnia de scû sê fôura vegneir kyschtia. ∞ e cûrtge eing végnifs â deir giu êna sôma oder voleir quella payear schônd: daneers pôhfsa ell beitg survegneir dâ payear, sonderen ell viglia daar dâ queilg tgê ell hâgia â tenour [p. 121] startêtt della tearra oder â tenour paitgs de scû trancter dêd = ells faitg havêlsen ê alloura, sche ilg creditour beitg vôlefs scôder tge ell lâ sôma pli dey lâschâfs fainsa scôder dê queilg tge ilg tearm lâscha tier, sche lê ilg debitaour beitg ûblya pli annavanct dê payer tschains, sche ell beitg dâ voluntaat payâ.

83

Davart breaffs dâ tschains.

Breaffs dâ tschains degien vegneir faitgias per R: 20 eing R: tschains, ê nigina breaff degia lôtt vegneir sagellâda, e cûrtgê ilg unterfand speir

tschains vegnifs, sche hënn ilg ilgs stimidours ùblyas à ilg signôur dilg tschains é per lâ fia foma, é per ilg tschains crûdô per ilg teartz phënic lâ fia figeretza dâ stimaar.

Curtge aber ilg underpfand ainten quell [p. 122] taimp neer tearm ainten ilg quall ilg taimp neer tearm hê faitg, à tenour fuôrma tras ilgs ordinoos, oder substituyas stimidours hê stimo, é ûfcheya breaff ê sagial endritzô sê sche degilg tier queilg raschtaar. ∞ Quell ilg quall alloura êna breaff dâ tschains cun f: h: bieaschtgia vôtth faar, quell degia quella bieaschtgia, é lâ figiaretza tras ilgs substituyas stimadours lâschar stimaar ainten lâ valêta dê scû ilg vandader, é cumprader vignien paregnia.

84

Davart paitgs é scûmefsafs.

Hê ordinô, tge queilg tge ilg hom ampurmetta ê tschangtscha, queilg degia ell mintigneir é staar aint, à riserva las scûmefsafs oder ilg metter queilg hê navôtth e eing nâh hê beitg ublyas dê lashear valeir sche ell beitg voluntariamaintg vôtth.

[p. 123]

85

Davart ilg maâl tigneir tgiefsâ.

Hê ordino eara, tge quell, ilg quell vegnifs à martgiedaar, tge galanta g = liôct, neer parsungas ilg lour stuefsen peardar, quell degia à tenour cûnaschienscha dilg dreitg vegneir kischtya. é degia eing Oberkeit elser ùblyas per ilg lour saramaint, tge ells maschtrâll é girôos pôrten, baing dê vurdaar tier, sche eing plê oder dâ plê vegnifs à martgiedaar, dê queillg tge lâ fia facultât treer, oder schtender pûdêfs, eing tal avanct dreitg dê citaar é dâ = d = ell ilgs fias quincts dâ piglier sê, pernôtth beitg galancta g = liôct ilg loûr perder stuefsen, é accio beitg plê vignia martgiado, dê queilg lâ facultaat dâ mintging purtaar pofsa.

86

Quell, tge vôtth renuntstgiear êna jerta.

Hê eara vegnia stâtûya, tge curtge dâtt ilg cafs, tge eing môra, ilg quall ainten maniera hâvefs tignia tgiefsa, tge ilgs fias yrtavels fufsen ainten dubitangtza dê eir ainten liearta, oder beitg, sche eilg ordinô, tge ils yrtavels pofsen haveir 15 dêis spatzi dê lâpartartgiear dê eir ainten liêarta oder beitg. ∞ dêylg aber ells ainten quells 15 deis beitg à ilg maschtrâl oder Landamen oder Oberkeit, tge ells viglien renuntstgiear liearta e beitg ainten quella staar aint, sche stounilg ells dê lôh davent staar ainten liearta é à galancta g = liôct ainten nôm dê = la ierta daar pleett e faitg. Sche eing aber eing qui ainten terra yearta e beitg [p. 125]

ainten quell taimp, dé scû lê fôura deitg, fûfs ainten lâ tearrâ, sche degia à quell ilgs fias dreitgs eser riservoos anfangnien ê aschi prescht tge el ving à tgiefsa, zûar é ainten câfs sche ell havefs niging $g = \text{t}ya$.

Davart ilg $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}r$.

Quell, ilg quall $t = gi\hat{o}i\hat{a}$ ainten nôfsa tearra quell hé sainsa gratzgia per mintgia gieda crûdô 1 \mathcal{B} : é eing $t = gi\hat{u}y\hat{e}\hat{a}d\hat{a}r$ eâschter degia figeraar tier ilg dreitg, é éara per mintgia gieâda tge ell $t = gi\hat{o}i\hat{a}$ oder havefs $t = gi\hat{u}i\hat{e}\hat{a}$ per 2 \mathcal{B} : vegneir kyschtya. \curvearrowright quell ilg quall ainten fia tgiefsa lâscha $t = giu = ie\hat{a}r$, quell hé sainsa gratzgia crûdô 2 \mathcal{B} : \curvearrowright e quell, ilg quall tier cûnseilg [p. 126] $g = leisch$ oder aggigt /: queilg hé gidaar:/ datt tgê ainten nôfsa giurisdixtgiung vegnîfs $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}$ e éara quell tge tgeârtas oder daats porta, quell hé sainsa gratzgia 1 \mathcal{B} : crûdô.

Ainten mintgia vischnanchâ degia eing vegneir ordinô, ilg qual las fallas dilg $t = gi\hat{a}$ teira aint, las quallas fallas degien eser lâ measadaat dilg Cûmeing é lôtrâ measadaat à quell tge teira aint tier pertigneir. \curvearrowright pliannavancet eilg ordinô, tge per ilg $t = gi\hat{a}$ é scûmêfsâfs /: queilg hé metter:/ oder per differenzâfs las quallas oor dâ queilg vegnîfsen à nêscher niging dreitg é raschaung degia vegneir tignia. vegnîfs aber eing à voleir lê gravagieâr caûsa queshta, e la fia contrapart ainten eing ôter lia tier ilg dreitg nerr avancet Oberkeit anvidaar, sche degia quell tal sainsa întervâll per 1 \mathcal{B} : vegneir kyschtya, lâ quala falla degia [p. 127] à ilg Cumeing tier pertigneir \curvearrowright é curtge eing à deing ôter ampreshta dâneers fenn $t = g = iu = ie\hat{a}r$ queilg hé per $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}r$, tge ell lâvefs, tge quell, ilg quall peglia, cun quell daneer vegnîfs à $t = giu = ie\hat{a}r$, oder $t = giu = ie\hat{a}r$ volefs, sche hé lôter, quell tge peglia, beitg úblya dé turnantaar quell dâneer, sche ell beitg dé bunga volontaas vôtth, vegnîfs eing admônia, tge el ilg $t = g\hat{i} = \hat{a}$ dovefs lâscheâr, é ell beitg fôh, nerr lascha, sche hé quell tâl tier la sôurnomnada pagnia anck 15 B. crûdô e pli annavancet degia ell à tenour ancunaschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya.

Ilgs $t = giu = ie\hat{a}d\hat{e}r$ s degien deing oberkeit sainsa intervall é sainsa gratzgia vegneir struffagieas. ancchaloura oder tier tôttis ilgs $t = gi = a\hat{f}s$ per daneers oder dâ mintgia sortt $t = gi = a\hat{f}s$ per daneers hênn fôtt lâ numnada pagnia scûmandôds.

[p. 128] Tôttas differenzas é malfaitgs degien à deing

Landaamen é oberkeit vegneir palesâdas.

Quell, ilg quall tge hô raschieat saramaint, quell hé ublya vârtêt

dilg fias raschieat saramaint à ilg Oberkeit tóttas differenzas, dábáts oder fchtgiandells dé representaar, neer daar aint. quell aber, ilg qual nôh hó beitg raschieat ilg saramaint quell degia eár tótt las differenzas é dábáts ad' ieng hónôrevell Oberkeit daar aint queilg tgé ell hó vâsiá oder santiá fche ell per queilg, oder da queilg deing Landamen oder Oberkeit ving dumandô à riserva ainten tgiófsás las quallas $\hat{a} = d =$ ell fétzi vóh tier \curvearrowright Quell ilg quall eing malfaitg oder tgiófsa malfaitgia setz = anparsunga véhsa oder saintá, tge ell hagia retschieat ilg saramaint oder beitg, tge legia máschtiélls oder femnas, ils quals, [p. 129] oder las quallas loúr dá 15 onns hênn vylgs, oder $vy = g =$ fias, quels oder quellas hênn úblyeadas nerr úblyas queilg dé palêsaar à ilg Lándamen é Oberkeit, e beitg dé tascheir.

89

Davart lá floúr nerr freitg. ·

Hé ordinô, tge ainten ilg taimp, tge lá granetza hé madeirá, fche degia ilg seál à ilg gráng vúrdaar oor 12 deis é eing grang à lóter grang 6 deis. \curvearrowright curtge eing aber hávels dreitgs dá = d = eir tras eing baing, é ilg patrung dá quell baing volêfs éll beitg láschear eir tráas, schond: lá fia granetza legia beitg madeira, fche degilg ells clamaar duas stimidóurs e lour differenza laschéar vúrdaar é quell, ilg quall hó ilg tiert, quell degia lá paya dilgs stimidours púrtaar giu. Cúrtge éna vé = iá tras eing baing stóh vegneir [p. 130] faitgia, fche degia ilg patrung dé quell baing vegneir admonia, tge ell lá ve = ia féttscha à tenour ilgs fias dreitgs. fôh ell lá vé = iá aber beitg, schí pô álloúra fênn ilg manck donn éna ve = iá vegneir faitgia cúrtge aber lá flour oder ilgs freitgs henn madéirs, fche eilg obligatzgiung léing lóter vé = ia dá fê daar traas grang, seál, faing, raschdeiff, é oters freitgs, anchaloura tge vignia 12 é 6 deis vurdô oúr e quell tge fôh éna veia, quell dégia quella floúr fatgientaar é eara cûleir.

90

Davart fúrsayear.

Cúrtge eing à lótter fúrrfeyá à tgieáfá oder à Cólín e nigina differenza per ilgs tearms é terminatzgiung hé, fche degilg tóttas duas partzs piglieir dúas stimidóurs ilgs doñs per [p. 131] sarámaintg dé faar oor, fumglianctamaintg éara per ilg áraar.

91

Davart áraar ilgs eêrs.

Hé ordino, tge degia vegneir súltgia é ároo ainten bungaa part, dé scú dá vigliamaintg ên nôh. Quell aber, ilg quall fênn sôm dilg fias éer

hò eing riévén oder éna publica ve:ia, quell pòh à quell eer ainten ilg teartz ònn eing baing grond foiltg bitaar = fè oder manaar = sé de scu hê lîsangtza. ∞ Quell, ilg quall aâra, quell degia ântûêrn = ântûrnn ilgs tearms lâ lûngetza déing pêh laschear ∞ crytg, oder tschîsdô, beitg aarô, ê quell ilg qual queilg trapafsa, quell degia â ilg Cumeing mintgia gieda efsêr crûdo oder crudaar 1 *Bj*: NB: quella publica vê = ia ving antaleitg éna ve = ia tge ell ê ôters pâfsên.

92

Davart lâ vê = ia tier eing baing.

Hê ordino, tge quell, ilg quall cun mauadeira vòtth eir tier nerr ainten ilg fias baing, quell degia dûfraar lâ strâda pùblichâ tanct annavanct de scû ell quella pòh dûfraâr, sche ell aber oor dâ quella stòh eir, sche degia ell êir fènn ilg fias baing, stòh ell aber êir fènn baings dâ dôters, sche degia ell eir fènn ilg mènder baing à tenour ilgs sias droitgs, ainten bunga part, ancuncter tgieasa, é quell ilg quall queilg surpalsafs, tge lôh tras â = d = eing vegnîs faitg nerr davânto dônn, tge segia à tgieasa, oder fènn ilg còlm, sche stòh quell, ilg qual ilg donn havefs faitg quell donn purtar giu. ∞ degia ilg eir ainten ilg baing efsêr dé scû cûn ilg vegneir oor dâ quell.

Quell ilg quall f: h: graschâ fènn eing baing vòtth manaar, quell degia quella fènn quel manaar ainten neer dilg taimp tge g = liêh oder hê neiff [p. 133] oder dilg taimp, tge ilgs baings nerr fòns legien lîgts, fènn ilg mauck dônn.

pliannavanct êilg ordino, tge niging trancter neer daschpêbras ilgs tearms fènn nigings flaitgs degia anschêver à faar môuschnâ, fonder quell tgi vottth anschever éna mouschna, quell degia fènn ilg fiâ anschever éna tschuntgieâfsma dé lûfrancts dâgliungsch davains, nerr davent dilgs tearms.

93

Davart ilg ansuâar é âvafs manaar.

Cûrtge ainten nofsa giurisdixtgiung é Cumeing hê da bafsings ainten beyschâns trâs eing baing oder flaitg âva dé mânaar ainten eingnia vischnancha, sche hê ilg patrung dilg baing ûblya l'ava tras ilg fias flaitg dè laschear manaar, âncchâloura tge lafs fofsâfs oder doitgs [p. 134] vignien cûn fleîfs cûeartas, oder fâttagias oder farada: aint. ∞ tras eing err degien ilgs beyschans tanct oot vegneir mels ainten tearra, tge ilg ârâder pôfsâ quels beitg tangscher nerr tûtgiêar ∞ tras albieârts aber oder dâschpêbras ilgs albieârts degia l'ava vegneir manada à tenour cunaschienscha dilg dreitg, nerr giûscht. ∞ noûva aber ilg basings dûmondâ, tge l'ava trâs eing baing,

fënn ilg quall hé anck ilg freitg, stúéls vegneir mânáda, sche hé quella vischnancha ublyéda ilgs dônn's dilg patrung dilg baing dé purtaar giú á tenour schminaar oder cúnfeilg dé hónorevflas galanctas persungas. ∞ curtge á deing fënn ilg fias baing rompa oor áva, sche ell pòh vegneir paregnia cún quells dilgs flaitgs circumstangts dé ansemlamaintg quella metter fòtt tras [p. 135] ilgs baings anfignien lá paschtgêirâ, sche pòhnilg ells faar, nõuva aber beitg, sché pòh mintging quell' = áva trâs eing fòls manaar ainten ilg flaitg d' = lóter fënn ilg mank dônn. áva aber lá qualla rompa fé ainten eing álbieart, sche pòh mintging quella metter fòtt fenn ilg mender dônn. pòh aber eing beitg vegneir paregnia cún la fia contrapaart, sche degilg ells clamaar duas stimidours é nouva tge quels décidèn l'ava, sche degilg tier queilg raschtaar.

Pliannavanct eigl ordinô, tge quell ilg qual hô dreitgs dé ansuáar, tge legia á tgieasa oder á còlm, é ell cún ilgs fias compertinents beitg fòh vegneir paregnia, sche pòh ell quell = áva láscheear parteir á cunaschieuscha dé galancta = glióct. ∞ ilgs doitgs nerr fofsádafs della ava á tgieasa degien beitg pli ládâs efser, tgé deing péh lung [p. 136] é fenn ilg còlm tenour lá comoditáat dell = ava fënn ilg mender dônn.

94

Davart ilgs teárms.

Hé ordinò, tge mintging legia úblya ainten parschiénscha della fia cóntrapart, é confuants antuern ilgs fias baings á tgieasa é á còlm dé méetter tearms de crápp, é dá daar tearm ainten ilg ònn dé quest onn áufignien ilg dé dá f: Gion Baptista dé efsequeir, é quell ilg quall beitg mitéls téarms dé scú foúra he deitg, ainten tótt's ilgs baings á tgieasa é sènn ilg còlm, quell degia alloura per mintgia baing, tge he beitg têrminò fuís ailg Cumeing efser crúdo 1 *Bj*:

95

[p. 137] Davart ilg pindraar é búélaar.

Hé ordinò tge ainten tge taimp, tge ilg fòns legia liber, sche pòfsa la f: h: biestgia fënn quell búélaar a tgieasa e fenn ilg còlm e mintging degia lá sia bieschtgia cátschiear nerr faar eir oor dilg fias úvilg oder oor della vischnanca é beitg pliánavanct é degia ainten quels taimps ainten ilgs qualls hé buáll niging lá f: h: bieschtgia faar éir oor oder giú dilg fias baing, fonder láscheear búálaar. á riserva: dávent dá quell = onn = dá martza degia nigina é dá nigina fòrt dé biestgia fënn ilgs eers pudeir eir é eara beitg búálaar. é degia ilg fálteêr sche ell pendra bieschtgia manettla

per mintgia teschta háveir nerr pûdeir pigliear 1 ö . é per eing bieschtg grófs per teschta 3 ö : é per eing tgiavall 1 schilling [p. 138] per eing tgiaváll aber sur noitg 2 schillings. \curvearrowright Curtge aber ilg patrung dilg bain vôtth pindraar, sche pôh ell sumglianctamaintg pindrar, vôtth ell aber beitg vegneir vêh = d = ilg spênder, sché pôh ell ilgs fias dons láschear ftimaâr dé scû da vigliamaintg ên nôh hé stô lisangtza. e baing tgé ilg saltêr pendra, sche eilg anccaloura â quell, ilg quall ilg dôh hó pidya ilg fias dreitgs riservô, queilg hê per ilgs fias dons. \curvearrowright Cûrtgé eing bieschtg manedell easchter ving pindrô, sche pôh = ilg per mintgia peer vegneir piglya 1 X, é per bieschtgia grófsa per ênna teschta 6 ö : è per eing tgiaváll 1 Schilling é sur nôitg 2 schillings, hé qui tier aber dé observaar, tutgiont tier â ilg pindrâr, tgé nous degien tigneir ilgs easchters dé scû ells tignien nous.

[p. 139]

96

Davart vender, é cumpraar biêschtgia.

Hé ordinô, tgé quell ilg quâl cômpra bieschtgia, é tgé â = d = ell quell, oder quella bieschtgia ving neer vignia dáda fainsa diffêtt é per lãngâ é prescht suainter ving cátoô, tge quell biêschtg legia cûn menda, sche degia ilg cûmprader ainten tearm dêing meis â ilg vandader faar â faveir, queilg ainten tearm dêing meis ilg avisaar tge ell quell bieschtg puscpêh peglia ânavoos, sche aber ilg vendâder queilg beitg vôlefs faar, sche degia ilg dôh â qui ainten lá tearra â tenour cûnseilg dé galancta gliocet nerr parsungas vegneir faitg oor. sche aber ilg cûmprader beitg ainten ilg taimp dilg meis dé scûoura deitg âvisêsha sche = ell dávent dilgs fias dreitgs â risersâ per ilgs sequents puintgs.

[p. 140] vâtngias, las quallas beitg fôhñ sênn oder ainten quell taimp dé scû ainten ilg martgêa hê vegnia dô = aint, é tgi plé dé 18 deis vegnîfsen â surpurtaâr, tge dé scû ilg taimp hé dô = aint, sche degilg leing dé cûn lôtêr per mintgia dé 1 schilling dilg vandader â ilg cûmprader vegneir bunifitgiâ, sche aber anguall 18 deis vegnîfs surpûrtô, sche hê ilg venditour navôtth úblya dá bunifitgieâr. \curvearrowright Quell ilg quall aber compra bieschtgia masâgningniâ ainten tearra, nerr oor tearra, quell pôh háveir ilg fias rêgrêfs dé = âd' = onn é cûrtge ilg bieschtg ving mâtzoô oder schig = liôh vóh alla malôura sche degia ilg cumprader clamaar duas homens, é ilgs dons oder maulafs laschear visitaâr, é â tenour ell don stô háveir oder â tenour ilg dôh, tge ell stô piteir, sche stattilg ainten cunashienscha dé galants homens \curvearrowright anccaloura versa ilgs easchters dé tigneir ilg gegenecht, tgé hê vice versa.

[p. 141]

97

Davart faar teschtamaints.

Niging testamaint degia haveir ilg fias krafft oder vigour fainsa faveir ê volontaas dilgs profsims paraints. queilg tge aber cûn ilg loûr cunseilg ê cunsêns ving testamentoo, oder faitg sê, tier queilg degilg reschtaar.

Eing âleitg, oder parsungas matrimonialas, las qualas hõnn tignia tgiefsa ansemell ê nigina discendenza propria hõn, quells põhnn leing lotter ânqualltgiõsa fâ faar sê ainten taimp de bunga fanadâtt e bung farschtaand nerr intelleitg dê feti eara cûn cunseilg dilg oberkeit.

98

Davart fagelaar breafs.

[p. 142] Hê ordinô tge nigina brêaf degia cûn ilg fagial dilg Cûmeing vegneir fagellâdâ ooravanct tge la segia avanct eing hõnorevell dreitg, oder avanct ilg Landamen ansemell cun duas giroos, ê tge lâ breaf vignia ligeida avanct ê cun cûnsentimaint dê tõttas duas parts.

99

Davart quells, ilgs quals teirên oor, oder tge vignien ainten nôfsa téarra.

Quell ilg quall ainten ilg nôfs Cumeing hõ tignia tgiefsa ê teira oor dâ quell, fche ftõh quell tall per eing õnn antiêr fuainter staa aint dâ baing ê dâ maal, curtge aber eing easchter, ilg qual ainten ilg nôfs Cumeing hândlegia, lavouira nerr fumglianctas tgiefsâfs fõh ê vôlefs fe schântaar, quell degia cumpareir avanct ilg Cûmeing, Landamen e Oberkeit, ê fchi â = d = ell ving accentiâ, qui ainten ilg [p. 143] Cûmeing dê pudeir staa, nerr tigneir tgieasa; fche degia ell à ilg Cumeing per sias saramaint vardaas ê fidiltaa purtaar; ê degia eing ilg qual hõ bieschtgia daar annual â ilg Cumeing 3 cârungas, queilg he crõnen, e quell, ilg qual nâh ho beitg bieschtgia êna cârûnga.

Ainten ilg nôfs Cumeing degia eara niging ilg quall vôlefs fê âmplantar quartaroo vegneir, oder quartier dô, fainsa faveir, ê cõnsens dilg Cûmeing, oder Oberkeit. quell, ilg quall queilg vegnifs â furpafsaar, quell degia per eing Æh: vegneir kyschtya ∞ e fche â ilg Cumeing oder â particularas parsungas tras queilg eing dônn davantêfs, fche degia quell tâl quell dônn purtaar giu.

100

Cûr tge ing cõmpra qualtgiefsâ dâ queilg tge ving pûrto antuorn.

[p. 144] Hê ordino, tge dâ tge fert dâ marcânzeya, tge ving purtõ antuorn, ê eing votth cûmpraar fche põh ell cûmpraar ainten manieara dê

fcû ell cûn quell tge hô vanaal ving paregnia; anechalôura sche fûfs eing fusch = pect dâspêras, sche hê ell ublya âilg Landâmen dè representaar, ê â ilgs fias cûnvischings representaar ê déclaraar. fâvefs alloura eing fuainter dâar ê dèfs clêras oder sufficientas ausâgnias, tge quella marcanzeya oder tgiosa fûfs fia, sche hê ilg cûmprader ûblya â quell tâll queilg dè metter ânâmang.

Ainten ilg fantieri degia niging ânsâtge hâveir vânaâll, ê quel ilg qual vegnîfs admonia, tge ell lâ fia robba oor dilg fantieri porta, e beitg dalunga porta, quell tâl hê fainsa gratztgia crûdô 1 *Bj*:

101

[p. 145] Davart ilg pâschtg, bûal della Bieschtgia oder quella paschantaar.

Dâ nigina fort dè f. h. bieschtgia degia eir ainten taimp dâ ftaat fènn ilgs baings oder fôns â riserva eing bôff oder eing péer bôffs pôhn vegneir fènn ilg prôo d = ell = acchla daschperas lâcchla pâschantoos, â schigliôh oter beitg; antuorn lâ reês:tgia hê scumandô per mintgia teschta dâ tgiora ê otra bieschtgia fôtt lâ pagnia de 1 *Bj*. degien eara ilgs tgiavâlls vegneir mêfs ainten l'alp, tge tôttts avanct la fêschta dâ S: Peder legien dâvent, a riserva eing Lândâmen; quell pôh eing fènn lâs nofsas âlps haveir â = dâlp, schigliôh degien tôttts elser dâvent dè fcû fôura hê deitg ê noûva beitg, sche degilg per [p. 146] mintgia tgiavall â ilg Cumeing 1 *Bj*: elser crudô; ênavotta tanctmang metter dâvent.

Ainten ilg aûctôn degia niging cûn lâ fia bieschtgia midar oor dilg còlm avanct ilg dè dâ S: gâll oder St: gailg. Sche dilg Cumeing, caufsa dè schleata oôra nâh ving beitg lubya, ê schigliôh quell ilg qual trapafsa, quell degia per 2 *Bj*: vegneir kyschtya.

102

Davart ilg lâdâr.

Hê ordinô tgê fènn ilg còlm degien ilgs proôs beitg pudeir vegneir lâdoôs anfungnien 8 deis fuainter, tge las vâtguas hênn giu dèll = alp ê â tgieasa 8 dèis fûainter ilg dè dâ S:t Mitgtgeâll. ê quell, ilg quall fupafsa, quell degia elser crûdo 1 *Bj*:

[p. 147]

103

Quell, ilg quall compra giû â = d = eing = oter ênna fôma.

Hê ordino, tge sche eing dâ déing ôter cômpra giû enna fôma, tge quell legia eing terrier oder fulaschtier, sche pôh ilg debitadour â ilg

cûmprader ilg fia puschpêh turnantar, de queilg tge êll per lâ foma hâvefs doo oor, dâ tge fort tge fufs sto vâlétta oder dâneers, hê aber ell ilg debitadour beigt ainten stanct nerr pufsangtza, ê tge ell pli bugient volefs payear ilg amprēm creditour, sche hê ell beigt ûblya quell dilg dâvoos, ilg qual hê cûmprô = giu lâ foma dâ payear sche ell beigt vôtth ∞ ê ainten câfs aber tge ilg debitour quella cômpra volefs lâschear per bunga [p. 148] ê fûfs eing fulaschtier, quell ilg quall quella foma cûmprô oder traitg â fâsêtzi, sche pôh mintgia vasching hâveir lâ ritrattgia, ê a = d = ell ilg cumprader ilg fia puschpêh daar ê lâ foma ell ilg vasching lâ pigliear.

104

Davart lâ flour oder freitg della prâvenda.

Hê ordinô, tge eing venerabill Plavanct degia ilg faing fainsa schminueir fenn ilg faitg laschear paschantaar oor ê fainsa licienstgia, oder cunsens dilg Cumeing dalla flour navôtth pudeir vender; allincunter aber degia ell per mintgia tgieâr oder viady, tge ell vegnîfs â vender, daar âilg Cumeing 6 ℔:

[p. 149]

105

Quells tge pôhn cumpareir fenn ilg dê dâ dreitg avanct ilg dreitg.

Sênn eing dê dâ dreitg, degia niging vegneir ainten fteivâ avanct mieâs signôurs â riserva adegnia lâs parts las quallas henn ainten lâ litta. ê quell tge queilg surpafsa, degia per mintgia gieâda per eing ℔: elser crûdô.

106

Davart ilg abzug oder tignêir giû.

Eing ilg qual teirà oor dê Cumeingnias treis Leyâfs, quell degia â ilg fias Cumeing laschear ilg abzug dê tôth ilg fias baing /: tge hê haveir /: tgê ell peglia dâvenct, per mintgia R: 100 5 abzûg dâar.

[p. 150]

107

Davart, sche eing vôlefs âraar.

Curtge eing avanct oters ârrêfs, ê tras ilg fias boôt arâar lâ fia granêtza pli boôt vegnîfs madeira tge lâ granetza dilgs ôters, tgê fischeya ell t = giefs per vurdaar oder schigliôh per lûfraar, ê faschêfs dôn â ilgs baings digls oters cûn eir cun mânadeira oder ell eir tier ilg fias baing, oder cun vegneir oor dilg fias baing, sche hô quell â ilg qual hê davanto ilg donn lâ lêtgia dê laschear fainsa ritschertgear ê tôlleraar, oder aber ilg dôn dê laschear ftimaar, sumglianctamaintg cûrtge eing trâs eing eer

giroos, ilgs quals alla parsunga da mallafici ainten ilg quart groo nerr pli dá tierr parantoos hénn lávaar é eir laschaints é ôters fainsa part ainten lour stangt oder platz vegneir traitgs aint. é quells ilgs quals ainten lá parantella pli an oor hénn tge ainten ilg quart groô, quells hénn úblyas dé ftaar tier é dé fintinstgieár.

111

Davart treer aint Capitáls.

Hé eara ordinô, é pigliá fê, tge quell, ilg quall hô eing Capitáll dé dumandaar é treer aint, tgé ilg segia terrier, uerr fúlâschtier, ilg quall, oder ilgs quals láschefsén lour cápítáls, é fomas ftaar ôor fainsa tschântaar tschains, é fainsa faar ampurméttér tschains cun scréitgia [p. 155] obligatzgiung, oder schigliôh cun sufficienta ampurmaschung é sumglianctas fomas, oder capitáls veguifsen ainten quella manieára cuôrt oder lung taimp á ftaar oor, sche degia ainten tál cáfs niging ainten nofs meatz Cumeing efser úblya per tál capitál tschains dá daar.

Sumglianctamaintg eilg ordinô, tge queilg tge hé capital foma ansemell cun ilg tschains tge eing per ilg h'avegneir tras dumandaár pudéfs gú-dagnieár, tge segia ainten baings schaschancts, álbieárts, tgiosas muvaditschas oder otras tgiôfsas dé scû quellas mái pudéfsen hávéir ilg luôr nom nerr efser numnadas é la fia pretensiung ainten 12 ônns beitg dumândás é beitg vegnifs á pretender sche degia quell tál creditôur, tge segia alloura eing terrier é sumglianct eing fulaschtier, tras queilg ilgs fias dreitgs, é dumônda nerr pretensiung [p. 156] háveir strangulô é peárs, é per quella caufsa mintgia unfanct terrier dilg nôfs Cúmeing fê pôh ratreer fénn ilg pintg della præscriptgiung é cún quell sufficientamaintg fê defender é eara rischponder.

112

Davart pigliear aint terrieárs ôder váschings.

Hé eára ordinô vegnia, tge tóts quels táls easchters, ilgs quals ainten ilg nôfs meatz Cumeing, é téarra Vatz soúra Stirvia é Môtt per unfanct della téarra, é váschings fê volefsen cumprâr aint é álloura ainten l'eingua squadra Vatz, Stirvia, nerr Môtt fê amplantâr, sche degien quellas tallas parsungas efser ublyadas avanct tge ellas fê cômprañ aint per váschings ainten las squadras quall [p. 157] lia tge efser sâ segia per ilg ampreñ dé cumpareir avanct ilg ordinari Cúmeing grônd dé quells dé fott, é dé quells de foura á Vatz é fê tier ilg Cúmeing per unfanct della teara cumpraar aint, é fuainter pôhnilg fê per váschings ainten qualla squadra tge ells vignien piglieas aint, Vatz, Stirvia, nerr Môtt cumpraar aint é fe amplanctaar. ∞ é quala squadra, tge segia dé quellas fôtt oder de quellas

foûra, tge vegnifs queilg â surpafsaar, é eing per vasching ainten fia meatza, oder anticara squadra piglier fê ê cumpraar aint avanct é védavanct, tge ell dilg antiér Cumeing beigt piglia sê é pêr vasching cumprô aint, ciô hê per Lândsman, unfanct della teara, sche degia ilg fias cûmpro vischinadi ainten quella squadra, sche ell hâvels fê cumprô aint, navôth valeir.

113

Davart ilg ftrôf dilg pitining.

Hê pliannavanct ordino, tge curtge eing gioûen oder cumpôing liber êna gioûfna libra faschefs purtangta, sche degia ell 10 cârungas ê ella 5 carungas pagnia elser crudoos; ainten ilg rimanent degilg vegneir úsitô dé scû ainten ilg 74 pintg nerr artetgiell ving deitg.

Eara êna femna, lâ quala ainten fumglianctas tgiôlsas plê gieadas surpâfsâ degia fumglianctamaintg 5 carungas elser crudada per pagnia ê sche nâh fûfs beigt avanct mang facultaat lâ falla de payear sche degilg fumaglianctas persungas vêd lâ vêtta e tenour encunaschienscha deing dreitg vegneir censuradas, nerr struffagiedas. [p. 159] degia eara eing viéff, ilg quall fê laschefs cumpiglieâr eingnia dé faar purtancta 15 cârungas pagnia é êna vieva 8 cârungas elser crudada, é queilg ving antaleitg cûn par-sungas lêbras. Curtge eing aber cûmettâfs eing adulteri, sche hê quell 30 cârungas é enna femna 15 Δ pagnia crudada é queilg ving antaleitg, tge lâs furnumnadas pagnias vignia payeadas sainsa las speisas dâ dreitg, é queilg alloura tge ilg tgiapetell 74 tschângtschâ, é questas pâgniâs stâtt adeing hônorevell Oberkeit alloura nôuvâ hâgien dâ tûtgier, nerr pertigneir dé conoscher.

Queilg aber tge â dôters greafs pintgs criminals partignia, dé scû muventaar tearms, dobbels adulteris, ince(n)[s]ts, unfancts metter ên = tôx, gronds ladarnetschs, matzamaints, stryng, é dâ quellas sprepositadas tgiôlsas ving laschea â tenour [p. 160] conventztgiung cûn sia hochfürstla gratztgia Ū = eschtg ên Coira vartétt dé quella eara dê adminischtraâr giuschteya.

114

Davart ilg faltaar.

Hê eara ordinô, tge niging maschtgiell lèn territôri dé nofs Cûmeing cûn femnas degia faltaar é sche ansatgi vegnifs â surpafsaar, schê degia mintgia gieada mintgia persunga 1 \mathcal{B} : elser crudada. é ilgs sunadours oder t = geyêrs mintging, mintgia gieada 2 \mathcal{B} : elser crudoos; eara quels tâls, ilgs qualls lâschen sunaar ainten lôur tgieasa degien eara per mintgia gieada elser 1 \mathcal{B} : crudoos é queilg sainsa, tge vignia lâschea suainter, nerr lâschea giu dëgillg payear.

[p. 161]

115

Davart ilg impinaar, tge legia baings nerr ôtter.

Pliannavancet eilg eara ordinô, tge fche ansatgi hâvefs ilg ardîre eing baing, oder plêefs baings fchafchaugts, oder albiearts plê tgi $\hat{a} = d =$ eing creditour per sigeretza dê numnaar, fche degia quell tâl efser crûdô 1 $\mathcal{B}\mathcal{J}$: ê pli annavancet â tenour encunaschienscha d' eing dreitg vegneir kyschtyâ. alloura eara curtge eing dâtt lâ lêtgia della fia facultaat per figeretza, fche pôh quell niging faitg allienaar oder impinaar anfiguiên tgê lâ generâl cantstgiung, oder sigeretza hê faitgia lêbra, ê quell ilg quall ainten quescht vegniâs â surpafsaar, quell degia 5 carungas ftrôff efser crûdô, e quella impinada genera[p. 162]lla adegna efser vavefla anfiguiên ê âschi dey tge quella poschtâ reschta fainsa efser payeâda.

116

Ainten tge manieâra ilgs nôfs cunfeings degien efser visitoos.

Mintgia diesch ôns degia ilg Regent Landamen ilgs G = uyas dâ Cumeing, ê treis giouvens dê 18 ôns ilgs tearms dilgs Cunfeings dilg nôfs Cûmeing visitaar, ê lâ fpeisa degia haveir ilg Cumeing, aber fainsa paya.

117

Ainten tge manieara ilgs falls, oder fupafsamaints degien â ilg Landamen efser purtoos tier nerr palasoôs.

Degia mintging eara per ilg fieâs [p. 163] faramaint ê cunsienstgia efser ûblya, ê constranschia tôtt las tgiosas dê pagnia meritevflas pertinentes tier lôtt eing fôro feculaar ê falls ainten facratetzta fôtt â ftrôf de 2 $\mathcal{B}\mathcal{J}$: â deing Regent Landamen dê representaar ê palesaar, pernôtt tge ilg mâl pôfsâ vegneir ftruffâgiêa.

118

Davart ilg morgengaab.

NB. quest morgengaab nâh vôth beitg deir fpusaretsch fonder dê scû nôus fchaing enna tgiosa tge ving particulaar faitg fé alla donna, qui fequent aber alla parantella jtem nous fchaing: dâtt, tgê hê tittûll de fumglianct â dôtta.

Hê ordinô, tge eing vieâff nôuvâ henn nigings unfancts, legia ûblya â ilgs yrtave[p. 163]lls, oder paraints dêlla fia dôna dê dâar eing morgengaab, paac, oder blêar â tenour cunaschienscha dê treis hômmens fainsa part, ê tenour dê = fcû = d = gliêh lâ facultaat.

119

Tge lās fantienstgias degien vegneir proticûladas.

Tott lās fantienstgias faitgias dilg Oberkeit degien vegneir proticûlladas per nôth, tge sche vegnifs anquâl differenza caûsa quellas, tge segia dê câtaar ênna clarangtza, ê degien ilgs scrivancts beitg tralaschear quellas dê proticulaar sôtt = â pagnia d'eing $\mathcal{H}\mathcal{J}$: per mintgia fantienstgia.

120

Davart andritzaar lê oder faar byeitgs nôfs.

[p. 165] Hê eara ordinô, tge noûva hênn vilgs fulloms, tge mintging pofsa per ilgs fias, oder â tenour ilgs fias dreitgs bya = t = gear, oder renovaar, ê ilg teitg señ foura cûn anck eing verchschue oder pêh, ilg qual tier queilg degia vegneir, ê pertigneir, tge legia tgieasas, clavadoiras, oder dê scû pudels haveir ilg nom; queilg aber tge ving faitg lê albierts nôfs, quells degien adegnia vegneir bya = t = gieas, ê davantaar fainsa dônn dilg teartz.

121

Ordinatzgiung per las gaglingnias ê bieâtschts dâ tgieasa
oder f: h: pôartgs.

Hê eara ordino tge las gaglingnias treis eamdas suainter tge g = liêh anschieat â samuaar e treis eamdas avanct lâ mîdirada degien beitg vegneir lâschêadas oor d' = û = ilg, ê sche ansâtgi ainten [p. 166] quell taimp las gaglingnias vegnifs â laschear oor, sche eilg â mintging lûbyâ quellas gaglingnias dê matzaar cun fischts nerr crappa, oder sagiataar giû, fainsa quellas bunifitgieâr nerr payear. ∞ Item ilgs f. h. bieâtschts dê tgieasa degien eara â tgieasa â = schi prescht tge ansatgi scûmainsa â = d = ârâar êers fainsa paschteer, sôtt â pagnia dê 10 B. per mintgia gieada, beitg vegneir lâscheas oor d = u = ilg. ê queilg dê scû fôura deitg davent anfangnien tge g = liêh tôtt tataliter schinô aint, e questa pagnia degia lâ meâsa tutgieâr â quell tge hê ordinô ê l'otra measa alla vischnancka; e per queilg degia annuall ainten mintgia vischnancka eing tgi varda = tier vegneir ordiuô. ∞ Tier quest eilg eara ordinô, tge ilgs bieaschts tgieâfisa gronds oder pîtschens ilgs quals tetten, baing tge legieu anfarros, degien vegneir tras ilg paschter pertgirôs oder beitg vegneir lâscheas oor = d = u = ilg, ê quell ilg qual vegnifs â surpalsaar /: suainter enna gieada elser âdmônia: / quel tâl degia per mintgia [p. 167] giêda elser crûdô 1 $\mathcal{H}\mathcal{J}$: ê ilgs pîtschens dê tetta dê matzaar, nerr scupaar, fainsa rimbursatzgiung.

Eing puintg pertinent' anquäl ä Vatz ä Stiervi davart la veira Religiung.

Noüs ilg Cumeing dé Vatz, e Stirvia, cõsideront, tge ilgs nõfs adversãris dé cardienscha cûn loûr fõza secta plê e plê dá taimp eññ taimp cun dé miutgia fõrtt dé mettels lê ävangtzen oder quella carschaintan, é úscheya, sche nãh vegnifs beitz per ilg h = avegneir ôtters mettels piglia ân mang sche pudefs ilg daar lâ fõrtza, nerr ilg stûeir, tge ainten cuãrt taimp ells ilgs hereticis cûn loûr fõrza nerr ilg stûeir, tge ainten cuãrt taimp ells ilgs hereticis cûn loûr fõza cardienscha vegnifsen lâ nõfsa veira é sulêtta [p. 168] salvanta Catholica Romana Apostolica Re[g]ligiung ä metter dé sõtt; ä quest pievell ê grond mãl, ilg qual ainten ilg nõfs Cûmeing schon tandia lia reith per vegneir avanct, é praevegneir, vainsa nõs unanimiter é fainsa cõndradixtgiung, é contrafaar faitg Cumeing é quests qui fuainter puintgs per nous é nõfs succésours ainten perpetten fainsa quels romper dé salvaar piglia = fê, tge henn ilgs sequents.

Per ilg amprem sche vainsa nõs ordinô é concludia, tge niging unfanct della nõfsa tearra, tge legia maschtgiêll, oder femna maridãr lê degia cûn parsungas dé otra Religiung, tge legia dá tge secta tge eser lâ viglia /: lâ qualla ancunter lâ nõfsa veira Chatholica Romana Apostolica é Sûlêttã Salvãnta Cardienscha :/ quella parsunga eser pudefs. é schi dês ilg cãfs encunter tõtta nõfsa spranza tge legia ainten cuõrt [p. 169] oder lung taimp, tge ausatgi dilgs nõfs unfancts della téarra dé scû soûra hê deitz, tge legia maschtgiêll oder femna, ilg q[u]a(u), nerr lâ qualla questa nõfsa ordinatzgiung végniss ä surpalsaar, cun sé mĩridaar cûn sumglianctas parsungas hêreticãfs, quell nerr quella tãlla degien vegneir struffagieãfs dé scû ving qui fuainter.

Numnadamaintg, sche eing maschtgiêll queilg vegnifs ä surpasaar, sche degia quell tãl dilg cumeing é dreitgs dá vasching eser privô, é dá loûra davent pudeir daar nigina vusch dé scû eara ainten ilg nõfs Cumeing pudeir daar niging cûnfeilg, é eara beitz ä quell pudeir staar tier. sumglianctamaintg earã beitz eser plê cãpãbéll dé scû ainten nom dá Cûmeing dé nigings émoluments, nerr galdamaints, é degia [p. 170] dé tõtts ilgs profitta, é netz dilg Cumeing eser scloos é privô.

é curtge éna femna dé scû soûra deitz hê a surpasaar vegnifs, sche degia quella tãlla adegnia, curtgê sumgliancta mischtaat dé scûoura hê deitz davantada cio hê cun eing tal miridada, ä tenour cunaschienscha deing ludevell Cumeing vegneir struffagieada.

Item prô secundo: eilg ordinô é unanimiter piglia sê, tge tottas quellas parsungas las quallas hên schon miridadas é per ilg hávegneir eara otras,

tge vegnisen á fémiridaar, degien varteët dê quests nôfs schantôs pintgs eser úblyeádas loúr unfancts maschtgiells oder femnas ainten lá nofsá veira Catholica Romana Apostolica Cardienscha quells dê treer = sê é ainten quella ells instrúeir é schi dêfs ilg Cás tge segia ainten cuárt oder lung [p. 171] taimp, tge vegnyís alla g = lieisch á vegneir tge dê quells, oder tge ainten lá nôfsa veira Romana Apostolica Cardienscha instruyáls é múfsoos fufsen, é ainten lá nôfsa veira Cardienscha beitg volefsen úbadeir, fonder volefsen eser cúnembers dá dénaa otra foza secta, quells táls unfancts degien fumglianctamaintg dilgs lôur dreitgs dê Cumeing é vischinadi eser privoos, ciò hé aintên ilg nôfs Cumeing, é quells háveir pears dê scû sóura davart ilg miridar vegn deitg.

Per ilg teartz; eilg eara ordino é unanimiter piglia = sê, tge curtge dáfs ilg Cás /: tge quell grond Dia viglia ampô tóttts de queilg pertgiraar /: tge segia alloura ainten cuárt, oder lûng taimp, tge ansachóura éna carscheida é cûmplaneida parsunga, tgê la sêgia dá tge vigliadettna tge eser sá viglia [p. 172] é dá tge standt tge ella segia, oder may eser púdêfs, lá qualla schôn oder ansachouras eing lûng taimp cáthôlica dê eser hávêfs fémufsôo é fufs ftáda é alloura dê quella veira Catholica Romana Apostolica é Sulétta Salvanta Cardienscha crúdas, é állôura éna foza Cardienscha e secta vegnifs á pigliársê é suandaar quella, oder quellas tallas parsungas, tge segia maschtgiells oder femnas degien eara dá loúr davent dilgs dreitgs é vischinádi dilg Cumeing ilgs quals ellas honn ainten nôfs Cumeing eser privadas é háveir pears.

Quarto eilg eara ordinô é unanimiter piglia = sê tge dônt ilg cás, tge eing dilgs nôfs cunvaschings, tge segia ainten cuárt, óder lûng taimp laschéfs eing oder plêefs dilgs fias unfancts bátágiear tras eing dê fôza dutreingnia, tge [p. 173] quell segia dá tge secta, tge eser sê viglia, oder dá tge foza Cardienscha, tge ell eser pudeafs; quell oder quellas talas parsungas degien lainsa gratztgia áilg Cúmeing per mintgia gieada tge vignísen queilg á faar 20 carungas eser crudadas.

Quinto. Riservéscha eara é fasetzi eing hónorevell Cumeing, tge sche vegnifs á daar ilg cás, ainten cuart nerr lung taimp, tge ansatgi dilgs nôfs cúnvaschings á quests piglieas = se pintgs vegnifs á encunter faar é beitg úbadeir volêfs, quell oder quellas tállas parsungas pliannavanct dá struffagiêar ádegnia á tenour dê scû quella nerr quellas ancunter sê metten.

F i n i s.
